

Visie Kromme Rijn

Rivier in Utrecht

12 november 2010

Colofon

Opdrachtgever

Rob Hendriks, Stadsontwikkeling

Projectmanagement

Bettina Leiss, Stadswerken

Werkteam

Ulrike Centmayer, Stadsontwikkeling, afdeling Stedenbouw en Monumenten
Zanne Schors, Stadsontwikkeling, afdeling Stedenbouw en Monumenten

Projectteam

Bettina van Santen, Stadsontwikkeling, afdeling Stedenbouw en Monumenten
Wendy van Vooren, Dienst Wijken, wijkbureau Oost
Marcel de Lange, StadsOntwikkeling, afdeling Verkeer en Vervoer
Hans Krüse, StadsOntwikkeling, afdeling Milieu

In overleg met

Stichting Krommerijnpark
Vereniging de Bonte Kraey

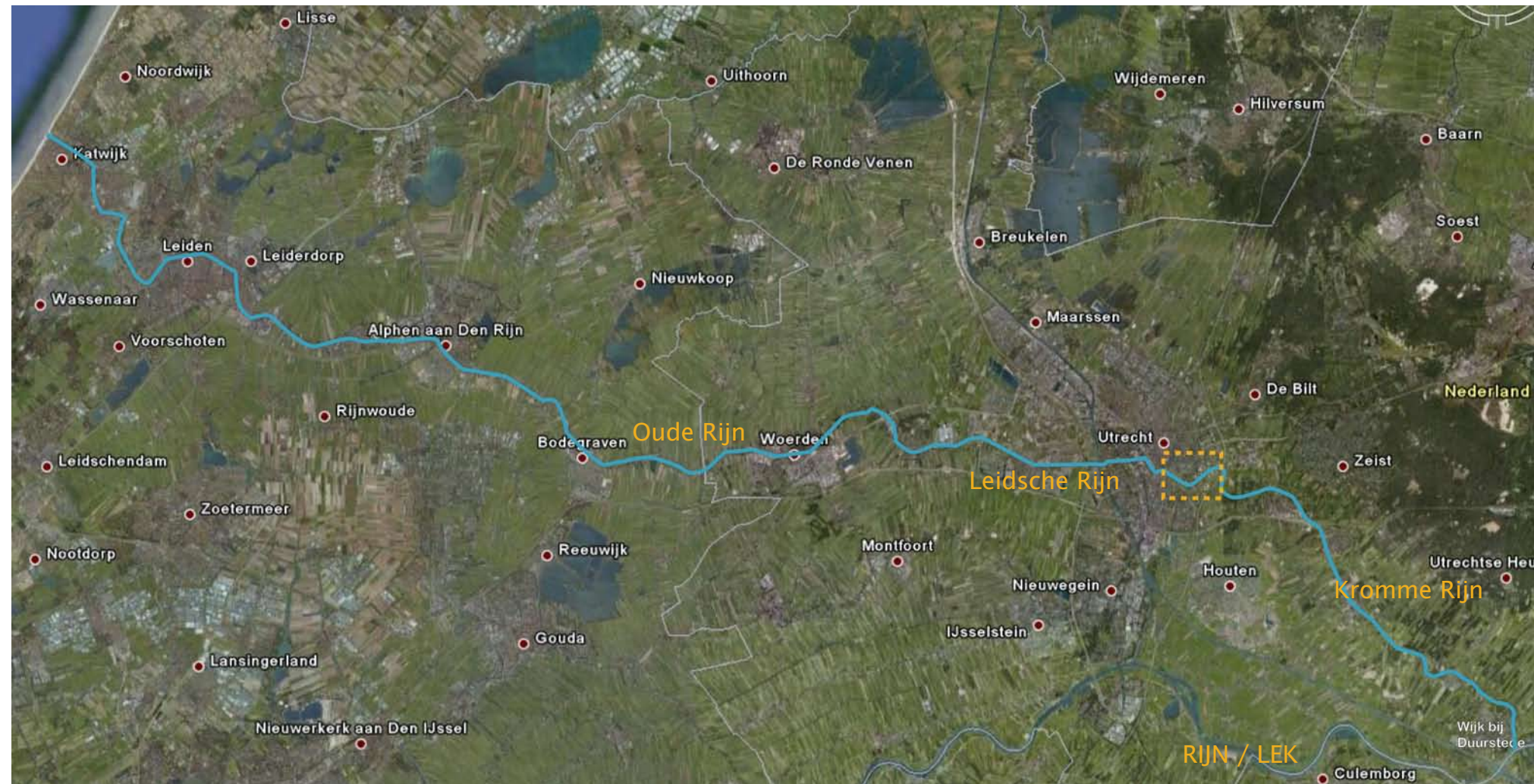
Versiedatum

12 november 2010

Status

Inhoudsopgave

Colofon	2
Inhoudsopgave	3
1 Inleiding	5
1.1 Inleiding	
1.2 Aanleiding	
1.3 Stand van zaken: ontwikkelingen en wensen	
1.4 Doelstelling	
2 Ruimtelijke visie	10
2.1 Groenstructuur	
2.2 De Kromme Rijn in haar omgeving	
2.3 Recreatief gebruik	
2.4 Ecologie	
2.5 Inrichting en uitstraling	
4 Totale plankaart	38
5 Programma/Strategie/Uitvoering	40
Bijlagen	46
Historie	
Analyse	

Plangebied op schaal van de hele voormalige Rijn

1 Inleiding

1.1 Inleiding

De Kromme Rijn is een rivier in de provincie Utrecht. Tot in de Middeleeuwen was het de hoofdstroom van de Nederrijn, die bij Katwijk uitmondde in zee. Door de afdamming in 1122 kreeg de huidige Lek deze functie. Nu is de Kromme Rijn een aftakking van de Nederrijn bij Wijk bij Duurstede. Ze volgt de oude loop van deze rivier, waarvan de huidige hoofdtak als Lek verder naar het westen stroomt.

De rivier meandert over ca. 28 km in noordwestelijke richting via Cothen, Werkhoven, Odijk en Bunnik naar Utrecht. Het water stroomt daar de stadsgrachten en -singels in en gaat via de Vecht verder.

Het Kromme-Rijngebied is landschappelijk zeer aantrekkelijk en ecologisch waardevol. De Kromme Rijn is één van de weinige langzaam stromende rivieren in West-Nederland. In het buitengebied bevinden zich langs de rivier verschillende kastelen en landgoederen, zoals Amelisweerd, Ridderhofstad Rhijnauwen en Beverweerd. In het stadsgebied van Utrecht is het gebied langs het grootste deel van de rivier een natuurlijke en rustige plek gebleven. Twintig jaar geleden gebruikten al 70.800 wandelaars het jaagpad jaarlijks als recreatieve verbinding naar het buitengebied. De verwachting is dat deze aantallen gestegen zijn en gezien de verdichting van Utrecht in de toekomst nog zullen stijgen.

Naar het centrum toe komen de kwaliteiten van de Kromme Rijnzone steeds meer onder druk. Drukke verkeerswegen, bebouwing en een smal profiel zorgen ervoor dat de Kromme Rijn nauwelijks waarneembaar is. Ook is in de loop der tijd, door allerlei ingrepen en ontwikkelingen, het gebied versnipperd en verrommeld geraakt. Door bewoners is daarom inmiddels initiatief genomen om het gebied te beschermen en te behouden.

Het doel van deze visie is om de Kromme Rijn weer tot de monding in de Singel waarneembaar te maken én de continuïteit van de rivier als landschappelijk, ecologisch en recreatief gebied enerzijds en de route naar het buitengebied anderzijds te herstellen en te versterken.

Plangebied

Afb. rechts: Uitsnede Groen-
structuurplan 2007

1.2 Aanleiding

Bewonersinitiatief

Naast onderstaande ambtelijke visies is een visie door de Stichting Krommerijn-park gemaakt. Een **bewonersinitiatief** om de Kromme Rijn “van groenstrook tot stadstuin van Utrecht Zuid-Oost” te ontwikkelen met specifieke wensen en doelen en veel enthousiasme om de kwaliteit van het groen te verhogen.

Gemeentelijk beleid

In een dichtbebouwde stad als Utrecht waar het belang van de buitengebieden als groene verblijfsruimte voor bewoners steeds meer toeneemt, is een goede, aantrekkelijke route naar ‘buiten’ een voorwaarde voor het optimaal functioneren van diezelfde buitengebieden. Het **Groenstructuurplan Utrecht** (mei 2007) heeft dan ook de ambitie deze verbindingen te realiseren en optimaliseren. Het Kromme Rijn gebied is zo’n verbinding.

Door toenemende verdichting en bevolkingsgroei neemt de recreatiedruk om de stad toe, waarbij de populairste recreatie activiteiten wandelen, picknicken/luieren en fietsen zijn. Het doel is het verbeteren van het aanbod en een betere verdeling van de druk op groene recreatie gebieden (**Recreatienota** 2009). Het Kromme Rijn gebied kan zo een verdeel functie vervullen.

De **Structuurvisie Utrecht** 2015-2030 geeft het belang van water in de stad aan als meerwaarde voor de openbare ruimte.

De **Visie Watertoerisme** (Duik in Utrecht, 2009) legt nadruk op de ambitie om water beter te gebruiken en te profileren. Niet alleen voor boten maar ook voor de beleving langs de waterkant. Voor het rondje Kromme Rijn (rondje Oost) wordt specifiek het opheffen van barrières voor een kanoroute genoemd.

Provinciaal/Nationaal beleid

De Kromme Rijn is in de **EHS** opgenomen als ecologische verbinding, vanaf het buitengebied tot de Waterlinieweg.

Waterschap

De **Europese Kaderrichtlijn Water** (2000) moet ervoor zorgen dat de kwaliteit van het oppervlakte- en grondwater op orde is in 2015. Om de waterkwaliteit van de Kromme Rijn te verbeteren, wil het Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden (HDSR) verschillende maatregelen realiseren, waaronder een slibvang, ecologische oevers en vispassages. Er wordt gezocht naar mogelijke locaties.

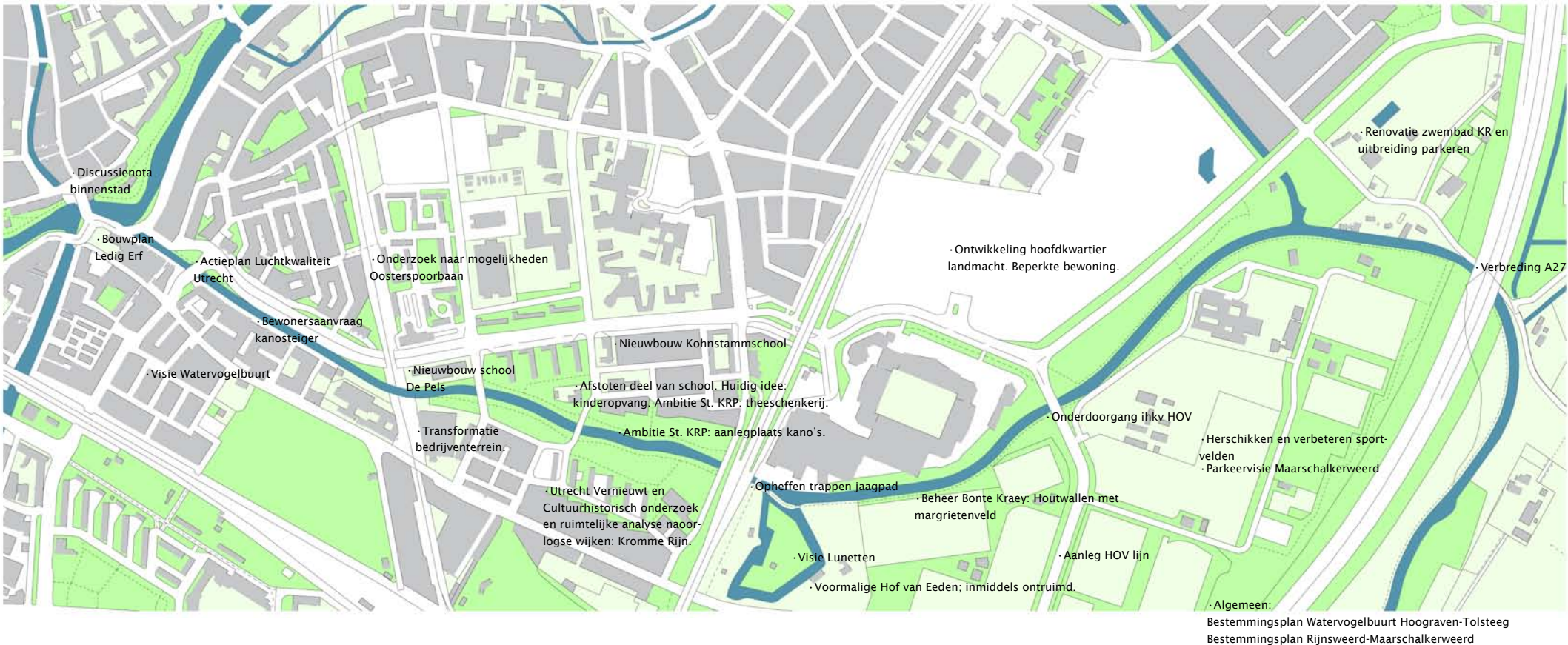
Ten slotte speelt er een aantal ontwikkelingen en projecten, zoals de aanleg van een HOV lijn, herstructurering van de sportvelden, onderdoorgangen bij bruggen en de aanleg van ecologische oevers. Deze dynamiek kan op haar beurt potentie bieden voor verdere ontwikkelingen.

Deze visie is het vervolg op de gestelde ambities in bovenstaande visies en geeft een breder kader voor ontwikkelingen langs de Kromme Rijn. De visie bevat vervolgens een aantal concrete projectvoorstellen en maatregelen om op korte termijn tot resultaten te komen.

1.3 Stand van zaken: ontwikkelingen en wensen

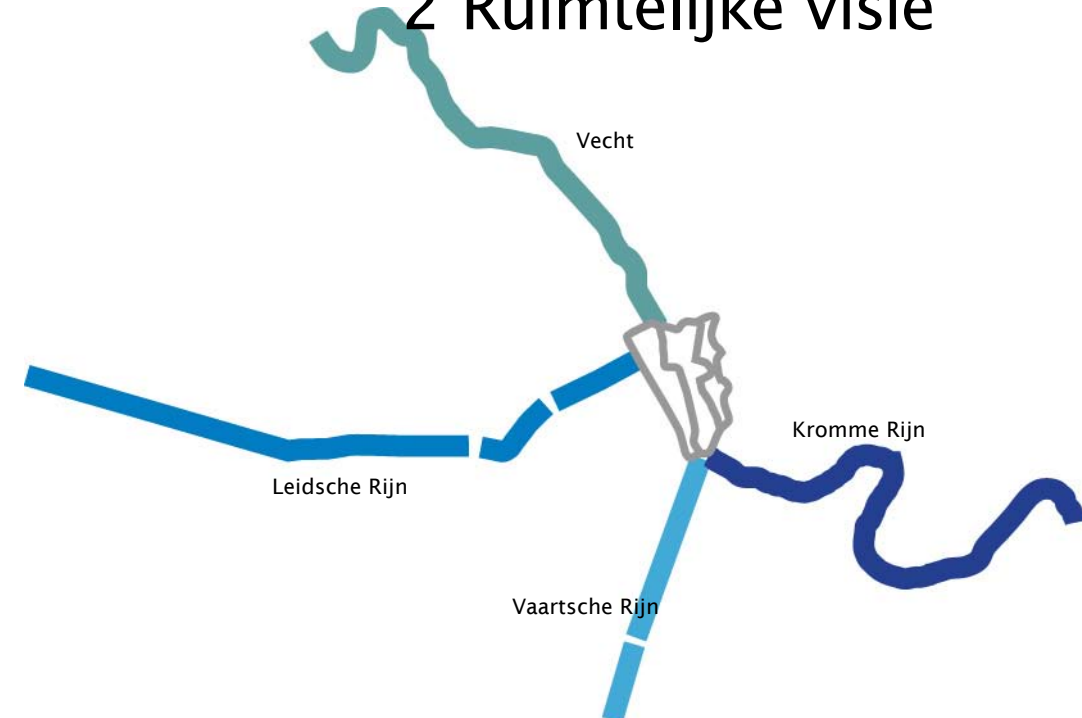
Onderstaande kaart geeft een inventarisatie weer van studies, ambities en ontwikkelingen die een invloed hebben of kunnen krijgen op het gebied rond de Kromme Rijn.

1.4 Doelstelling

- Doel van deze visie is het opstellen van een ruimtelijk kader voor de Kromme Rijn en haar oevers. Verschillende initiatieven van de gemeente of derden kunnen hieraan worden getoetst. Tevens moet deze visie gezien worden als richtinggevend ontwikkelingsdocument, ten einde het versterken van de Kromme Rijn in landschappelijke, recreatieve, ecologische en (cultuur)historische zin. Hiertoe is een voorstel van te realiseren ingrepen in het plangebied opgenomen.

2 Ruimtelijke visie

Vier blauwe aders verbinden de binnenstad en het buitengebied. Mensen, flora en fauna bewegen en verblijven hierlangs. Utrecht is aan de Rijn ontstaan en de waterwegen zijn altijd een belangrijke functie blijven vervullen in de ontwikkeling van de stad. Hierdoor is de historische beleving langs deze blauwe aders groot en spelen ze voor bewoners en bezoekers een grote rol in de herkenning en identiteit met Utrecht.

De Kromme Rijn, identiteit:

Een duidelijke identiteit ten opzichte van de andere watergangen in Utrecht: niet alleen een blauwe maar ook een groene verbinding, natuurlijk, rustig, meanderend in een stedelijke omgeving. De samenhang tussen natuur en landschap is zichtbaar door overgangen van nat naar droog en de daarbij kenmerkende bomen en beplantingen. Aan de stadstrand is de inrichting ruiger dan nabij de binnenstad, deze langzame overgang noemen we de 'gradiënt stad-land'.

Aan de zuidzijde is het jaagpad langs de Kromme Rijn grotendeels intact.

De Kromme Rijn en haar omgeving, over ruimte en begrenzingen.

De Kromme Rijn vervult belangrijke functies in de verdichtende stad. De druk op de ruimte van de stad en dus op de Kromme Rijn neemt echter toe, terwijl de letterlijk beschikbare ruimte langs de Kromme Rijn soms al minimaal is. Ook de omgeving verandert en daardoor de aanhechting met het Kromme Rijngebied. Soms kunnen hierdoor kansen ontstaan voor de Kromme Rijn, bijvoorbeeld wanneer de verkeersstructuur vanuit de binnenstad verandert en er ruimte vrijkomt. Op andere plekken zijn bedreigingen. Daar moeten we waken dat de natuurlijke, rustige kwaliteit en de beslotenheid gewaarborgd blijven, door de bebouwing en inrichting af te stemmen op het Kromme Rijngebied. De ambitie is om richting de A27 overgangen met naastgelegen percelen natuurlijker en informeler vorm te geven. Tevens om geen harde confrontaties te scheppen met grootschalige bebouwing, maar deze juist op een natuurlijke manier richting de Kromme Rijnzone te oriënteren.

Versterken van recreatieve en ecologische waarden.

De route langs de Kromme Rijn is een bekende en geliefde wandelroute, op zichzelf en bijvoorbeeld naar Amelisweerd. Door de waarde van het gebied te verhogen kan in de toekomst de recreatiedruk op Amelisweerd verminderd worden doordat bewoners in het Kromme Rijngebied kunnen en willen verblijven. Hiervoor is een goede verbinding van de groene ruimtes onderling en met de omliggende buurten van belang. Ook goede kwaliteit van de inrichting en voorzieningen is nodig.

Niet alleen voor mensen maar ook voor Flora en Fauna is de Kromme Rijn een belangrijke verbinding. Deze kan versterkt kan worden door het opheffen van barrières, het versterken van ecologische oevers en het uitbreiden van het oppervlak ecologisch beheer.

Meer continuïteit in inrichting en beheer

De Kromme Rijn kent verschillende sferen langs haar loop. Deze worden per deelgebied soms nog versterkt doordat deze afzonderlijk van elkaar ingericht en beheerd worden. Voor een heldere identiteit is het noodzakelijk dat een aantal beeldbepalende en sfeerbepalende elementen zoals beplanting, hekken en inrichtingselementen meer continuïteit hebben. Ook in het ecologisch beheer is meer continuïteit gewenst. Tegelijk is er een gradiënt van stad naar land. Het gebied langs de rivier reageert op zijn context: van hoogstedelijke binnenstad, naar woonwijken, stadstrand situatie en ten slotte naar landelijk gebied. Deze gradiënt dient herkenbaar te blijven in de inrichting van de oevers.

De uitvoeringsplannen die voortkomen uit de hier beschreven visie en de hierna volgende uitwerkingen, zullen uiteindelijk hun vertaling moeten krijgen in een eenduidige inrichting en beheer.

2.1 Groenstructuur

Structuur

De Kromme Rijn is een natuurlijke rivier die nog zijn meanderende vorm heeft behouden. Het landschap op de oevers onleent haar uitstraling aan de natuurlijke en informele inrichting. Delen van het ooit aanwezige rivierlandschap zijn nog zichtbaar, zoals overgangen van droog naar nat. De (boom)beplanting bestaat vooral uit vochtminnende soorten.

De natuurlijke, deels natte en informele inrichting wordt gevormd door alle ingrediënten samen: de paden, de planten, de speelplekken, de bankjes, de bomen enzovoorts. Maar de beplanting en bomen vormen het continue decor voor de overige ingrediënten. Om de identiteit van de Kromme Rijn stevig neer te zetten en te vergroten, is een integraal ontwerp en beheerplan voor de beplanting en bomen in de Kromme Rijnzone nodig.

Afb.links: spel open-dicht

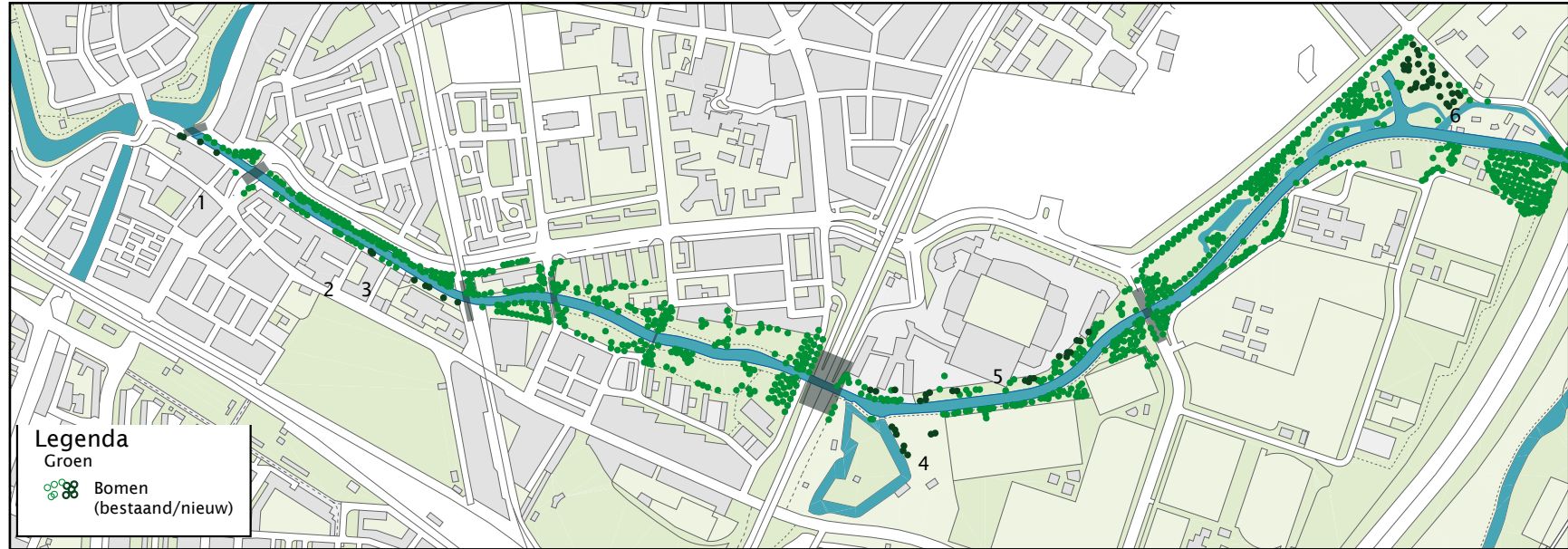
Afb. midden: informele bomenstructuur, wilgen

Afb. rechts: geen bomen tussen jaagpad en water

Maatregelen bomen en beplanting

Beplanting en boomsoorten

Bij het rivierlandschap van de Kromme Rijn past een informele bomenstructuur met een spel tussen open en dicht. Dit is voor een groot deel al aanwezig. Een dergelijke boombeplanting is van belang voor de lichtval op de oevers. Voldoende licht, zonder te grote gaten tussen de bomen is ook van belang voor onder meer vleermuizen. Kenmerkende soorten zijn wilg, els en es. Meer naar de binnenstad, in deelgebieden 1 en 2 (zie bijlage), is ook iep een goede soort. De gradiënt stad-land wordt zo zichtbaar gemaakt door soortkeuze. Informaliteit kan worden verkregen door te variëren

in soort, plantafstand, solitair of cluster en plaats ten opzichte van het pad en het water.

De beplanting is ten grootse deel een open structuur, namelijk gras dat verschillend beheerd wordt, van ruigte tot strak gemaaid. Incidenteel komt struweel voor met ecologische betekenis. Langs de oevers worden waterminnende planten aangeplant.

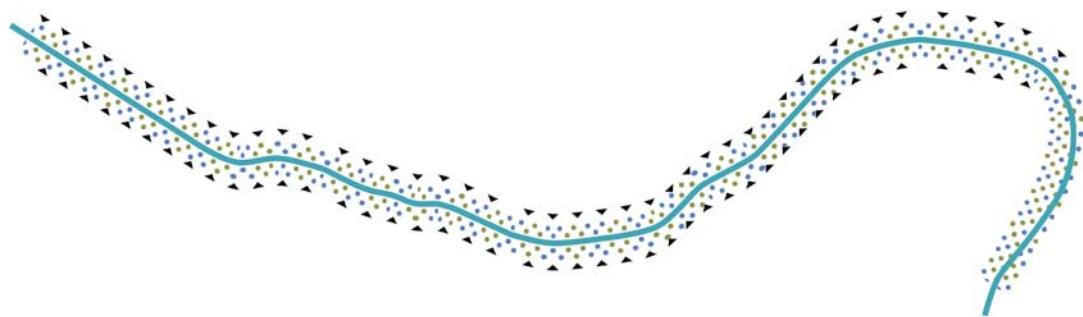
Ingrepen

Een samenhangend boom- en beplantingsplan, waarin ook het beheer wordt meegenomen. Daarin specifieke aandacht voor:

1. vergroenen aansluiting op de binnenstad
2. natuurlijke beplanting in zelfbeheer en informele boombeplanting
3. vergroenen van de situatie rond het Pieter Baan-centrum
4. openheid en zichtlijnen rond de Lunetten (visie Lunetten)
5. verfijning spel open-dicht rond het stadion
6. informele beplantingsstructuur bij de kanoverhuur en het zwembad.

De nummers verwijzen naar de kaart hierboven.

2.2 De Kromme Rijn in haar omgeving

oriëntatie van de omgeving op de kromme rij

Aangrenzende percelen zijn gezegend met hun ligging aan de Kromme Rijn. Om deze kwaliteit te gelde te maken, dienen ze te zijn ingericht indachtig het karakter van de Kromme Rijn. Dit geldt ook voor eventuele bebouwing. Omgekeerd kunnen de aangrenzende percelen zo de sfeer van de Kromme Rijn versterken.

verweven van de omgeving met de rivier

Het natuurlijke en informele karakter van de Kromme Rijn, komt het best tot haar recht als de aanhechting met naastliggende percelen navenant is vormgegeven. Een groene en geleidelijke overgang heeft de voorkeur, waarbij er geen of een teruggelegen hek is.

grondgebied vergroten

Indien de mogelijkheid zich voordoet, dient het grondgebied rond de Kromme Rijn te worden vergroot, zodat de oeverzones openbaar, groen en toegankelijk kunnen worden ingericht.

Afb.links: de omgeving is niet ingericht in de sfeer van de Kromme Rijn.

Afb.midden: de beschikbare ruimte is minimaal en het hek domineert.

Afb.rechts: de groene ruimte loopt visueel door maar het hek is daarin een storend element

Afb.links: de hekwerken en de bebouwing van de sportvelden liggen terug, waardoor de oeverzone van de Kromme Rijn visueel groter lijkt

Afb.rechts: het gebied rond het stadion is ingericht in aansluiting op de Kromme Rijnzone.

Maatregelen

Een goede aansluiting van de Kromme Rijn op haar omgeving hangt samen met wat er op naastgelegen percelen gebeurt. Daardoor hangt het verbeteren van de aansluiting vaak af van kansen en ontwikkelingen die zich in de toekomst voordoen en hoe alert we daarop reageren. Gelukkig zijn er ook al enkele plekken waar we nu al verbeteringen kunnen realiseren, die zijn hieronder beschreven.

Nabij de binnenstad bestaat de grootste druk op de openbare ruimte. Juist daar is nauwelijks verblijfs- en groenkwaliteit, keert de omgeving zich af van de rivier en is ze nauwelijks beleefbaar en toegankelijk. Weinig Utrechters zullen kunnen vertellen dat

hier de Kromme Rijn uitmondt in de Singels. Met verschillende inrichtingsmaatregelen zou de sfeer van de Kromme Rijn kunnen worden doorgezet in de omgeving, zodat hier een aantrekkelijk gebied ontstaat van het Ledig Erf naar de Kromme Rijn.

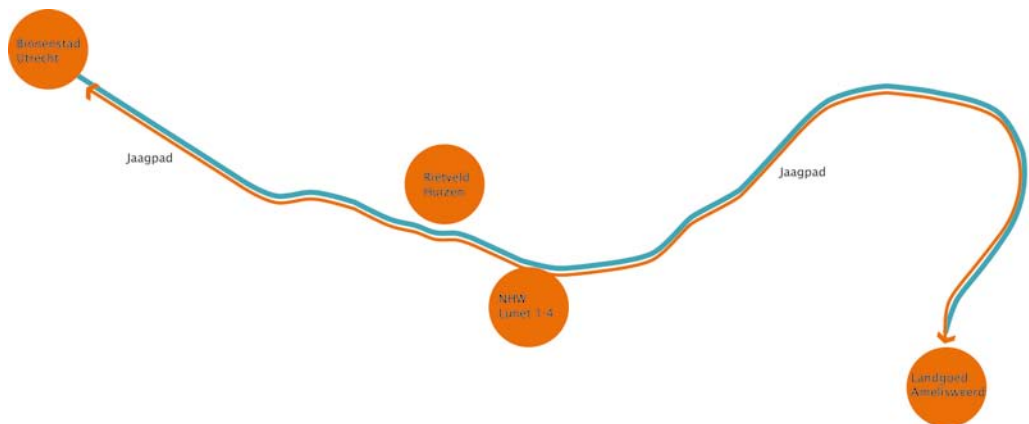
Aan de noordzijde is er de wens de ruimte voor het verkeer terug te brengen. Er moet worden onderzocht of de wijzigende verkeersstromen als gevolg van het ALU kansen bieden. Dit is verder uitgewerkt in het hoofdstuk over recreatief gebruik (2.3) Ook is inmiddels de oever tussen de spoorbrug en de Kranenburgerweg aangekocht.

Verderop langs de Kromme Rijn zijn verschillende

mogelijkheden om de oevers van de Kromme Rijn letterlijk of figuurlijk te verruimen. Bijvoorbeeld de begrenzing met Lunet 1 en de scouting kan beter verweven worden, waarbij hekken minder in het zicht komen. Ook de overgang naar de sportvelden van Maarschalkerweerd kan beter verwerven en meer landschappelijk ingericht worden.

2.3 Recreatief gebruik

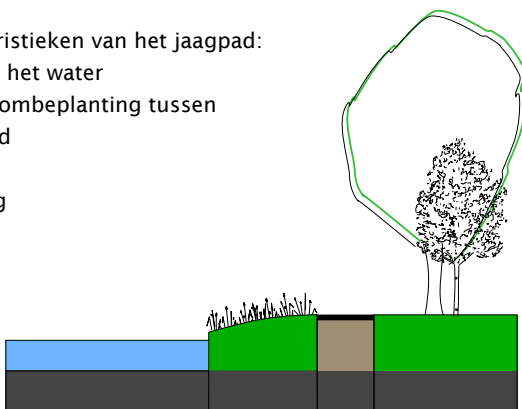
Het jaagpad

De langeafstandsroute langs de Kromme Rijn is landelijk en misschien zelfs internationaal bekend. Deze route is duidelijk herkenbaar, het jaagpad heeft een unieke uitstraling en leidt ons zonder obstakels langs een aantal bijzondere plekken zoals de door Rietveld ontworpen huizen aan het Lodewijk Napoleonplantsoen, de Nieuwe Hollandse Waterlinie met de Lunetten en Fort Rhijnauwen en het bekende landgoed Amelisweerd.

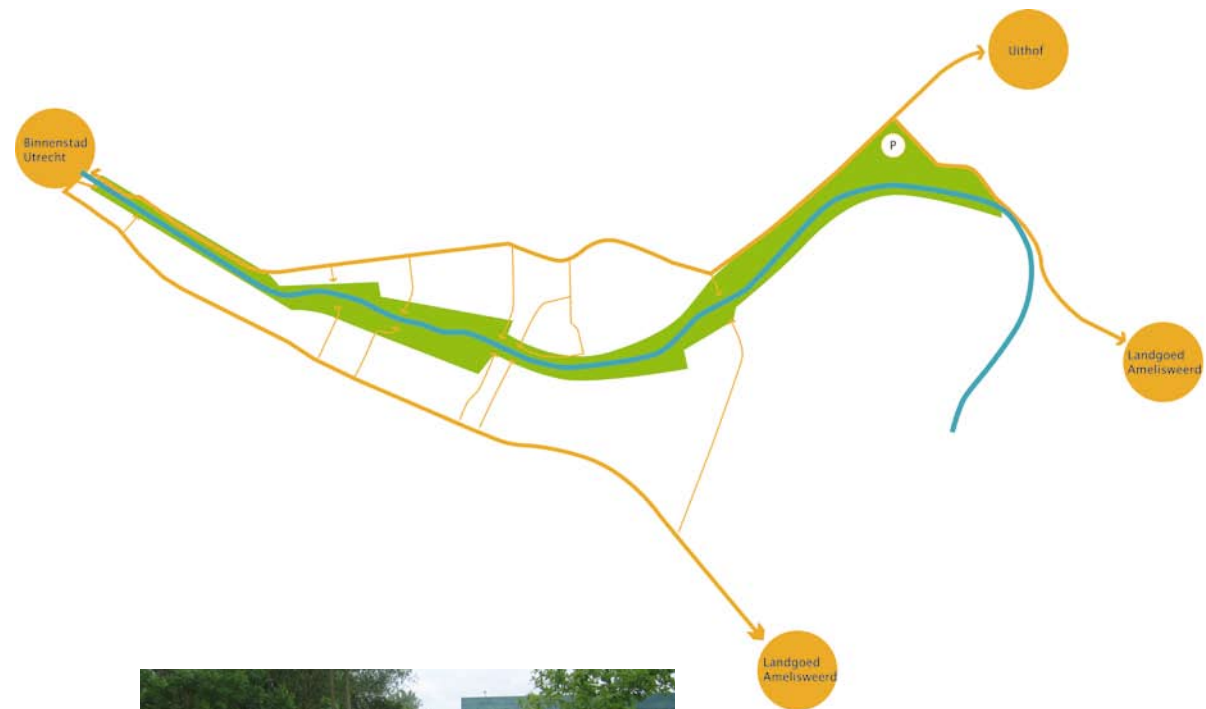
Huidig profiel huidige karakteristieken van het jaagpad:

- pad dicht langs het water
- vrijwel geen boombeplanting tussen water en jaagpad
- halfverharding
- geen verlichting

Afb. rechts: uitsnede uit wandelroutes 'Utrechttevoet'.

Fietsroute

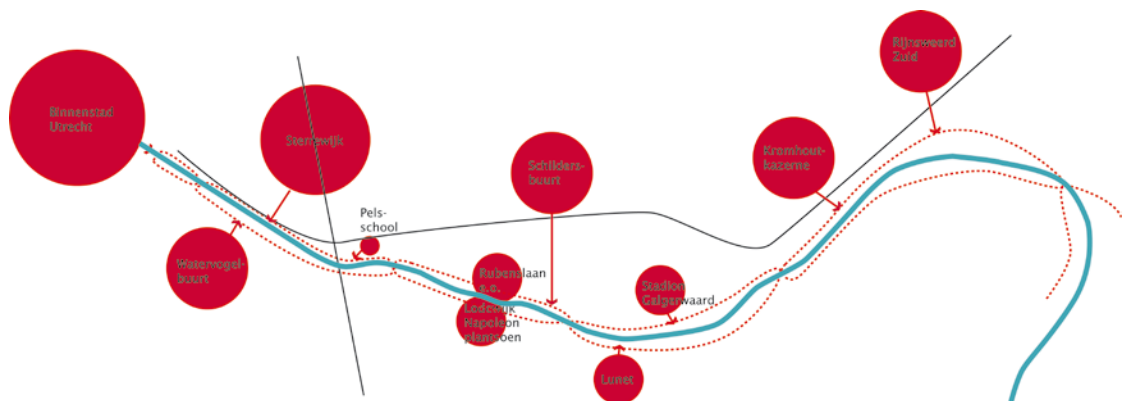
Uitgangspunt is een rustige en natuurlijke omgeving langs de Kromme Rijn. Daarin past geen doorgaande fietsroute, die drukte genereert en ruimte vraagt. Natuurlijk kan de incidentele fietser gebruik blijven maken van het wandelpad.

Er zijn twee hoofdfietsroutes in de nabijheid van de Kromme Rijn vanuit de binnenstad naar het buitengebied. De noordelijke, via Venuslaan en Weg van de Wetenschap, ligt gedeeltelijk aan de rivier en wordt gebruikt door mensen die dagelijks naar de Uithof fietsen en door recreatieve fietsers die naar Amelisweerd (of verder) fietsen. De zuidelijke route loopt via de Gansstraat en Koningsweg naar Amelisweerd.

Afb.: zonder extra voorzieningen te treffen, is er plek voor de incidentele fietser

Wijk- en buurtommetjes

Afb.rechts: voetgangers moeten langs de Venuslaan nu op het fietspad lopen.

De Kromme Rijn heeft een belangrijke functie op stads- en wijkniveau. Rondjes lopen, hond uitlaten en joggen zijn de hoofdactiviteiten. Daarvoor is het belangrijk dat alle buurten goede toegang hebben naar de rivier en routes langs de Kromme Rijn zowel aan de noord- als ook aan de zuidkant doorlopen met een aantal bruggen voor voetgangers.

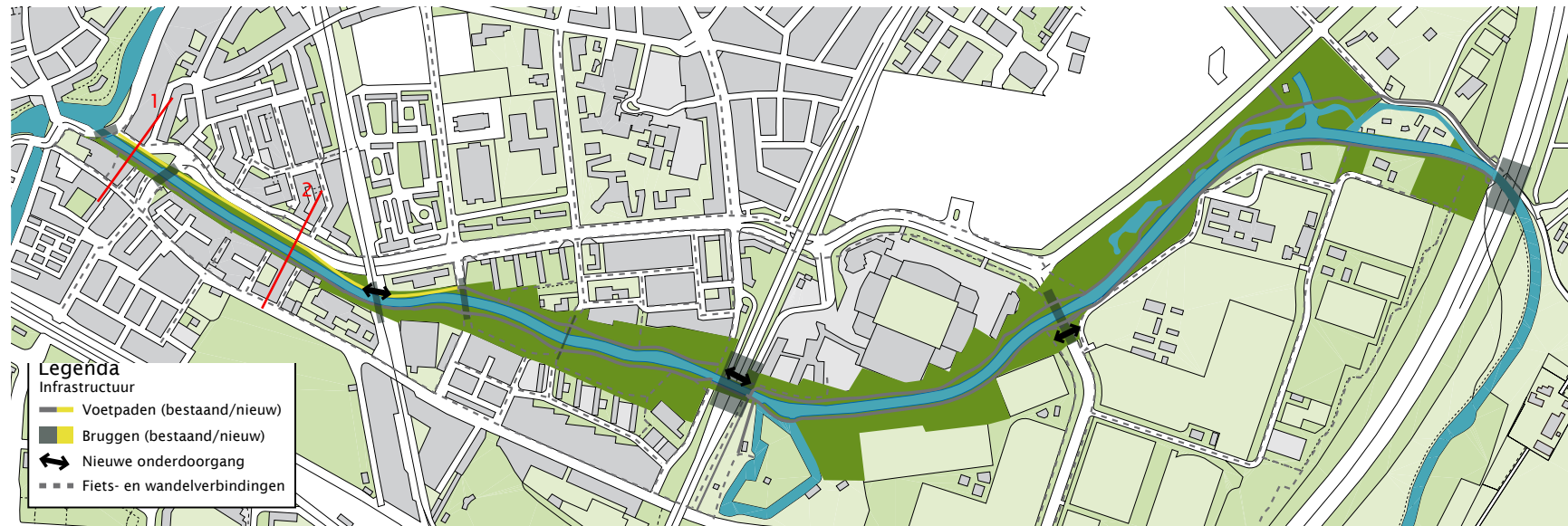
Wandelroute noordzijde

De ambitie is om ook aan de noordzijde een continu wandelpad te realiseren. Nu wordt er door wandelaars en hardlopers vanuit de binnenstad gebruik gemaakt van het fietspad. Waar de oever breed genoeg is kan het voetpad los komen te liggen van de weg.

Het gebied van de Pelsschool langs de Kromme Rijn is inmiddels aangekocht om een doorgaande route in de toekomst mogelijk te maken.

Voor de aantakking aan de buurt zijn maatregelen nodig om de hinder van voornamelijk de Venuslaan te overbruggen. Deze zijn in deze visie niet verder onderzocht.

Maatregelen wandelroute

Verkeer

Op basis van verkeersprognoses op lange termijn kan het aantal gewenste rijstroken op de Venuslaan worden bepaald. De maatregelen in het ALU leiden tot andere verkeersstromen, de Venuslaan wordt in de toekomst minder druk dan voorheen gedacht. Of dit de mogelijkheid biedt het aantal rijstroken te verminderen moet nog worden onderzocht. Indien blijkt dat er minder rijstroken nodig zijn, kan de vrijgekomen ruimte eventueel worden toegevoegd aan de groenzone langs de Kromme Rijn.

Parkeren

Direct langs de Kromme Rijn zijn alleen aan de Kromme Rijn (de straatnaam) betaalde parkeerplaatsen, 18 in totaal (gesitueerd tussen de huisnummers 1 t/m 71). Deze parkeerplaatsen maken deel uit van het parkeerrayon Watervogelbuurt. Mochten beoogde maatregelen ten koste gaan van parkeerplaatsen, kan dat alleen indien deze parkeerplaatsen, conform vastgesteld beleid, in de directe omgeving fysiek worden gecompenseerd.

sen, 18 in totaal (gesitueerd tussen de huisnummers 1 t/m 71). Deze parkeerplaatsen maken deel uit van het parkeerrayon Watervogelbuurt. Mochten beoogde maatregelen ten koste gaan van parkeerplaatsen, kan dat alleen indien deze parkeerplaatsen, conform vastgesteld beleid, in de directe omgeving fysiek worden gecompenseerd.

Onderdoorgangen

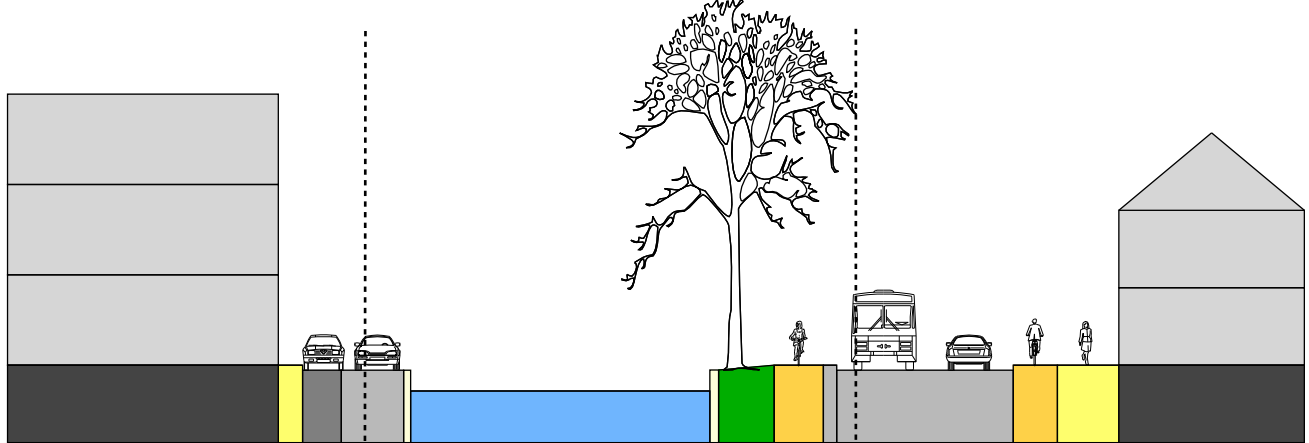
Ten behoeve van de doorgaande wandelroute zijn twee nieuwe onderdoorgangen aan de noordzijde gewenst. De spoorbrug heeft een doorvaartbreedte van 7m. De waterliniebrug heeft een doorvaartbreedte van 9,40m. Er varen alleen

rondvaartboten met ontheffing van HDSR, verder geen gemotoriseerde vaart. Het HDSR staat in principe positief tegenover extra doorgangen en dus versmalling van de doorvaartbreedte.

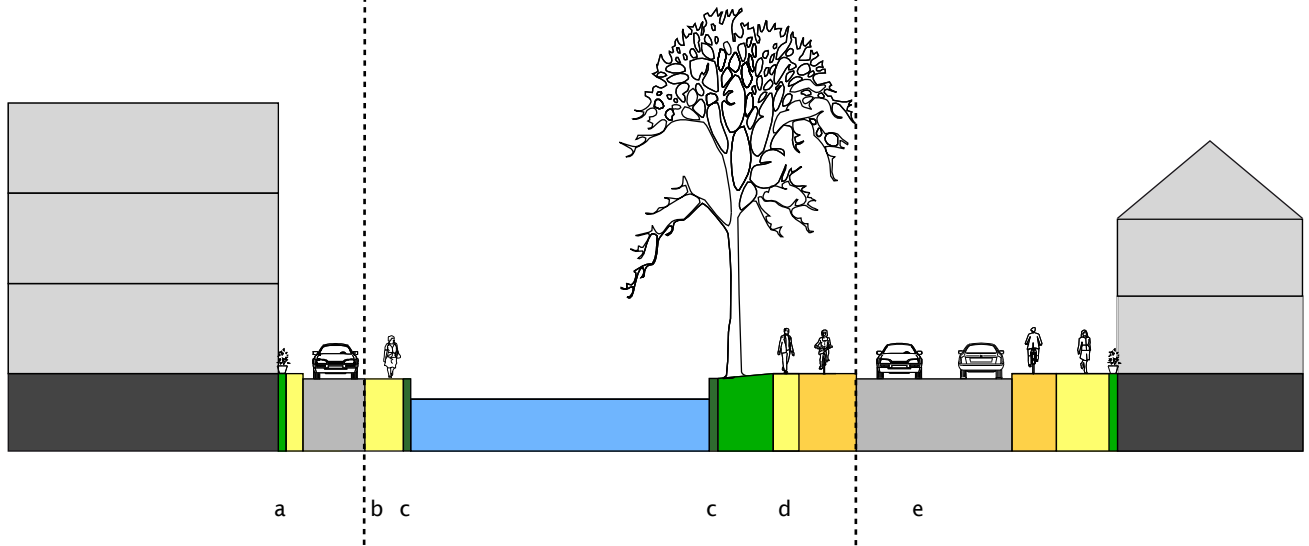
In het kader van de aanleg van de HOV lijn op de Laan van Maarschalkerweerd, wordt daar, aan de zuidzijde, een onderdoorgang gemaakt voor wandelaars langs de Kromme Rijn.

De onderdoorgangen kunnen worden gecombineerd met faunapassages.

Voorbeeldprofiel 1

Afb.rechts: voetgangers op
het fietspad

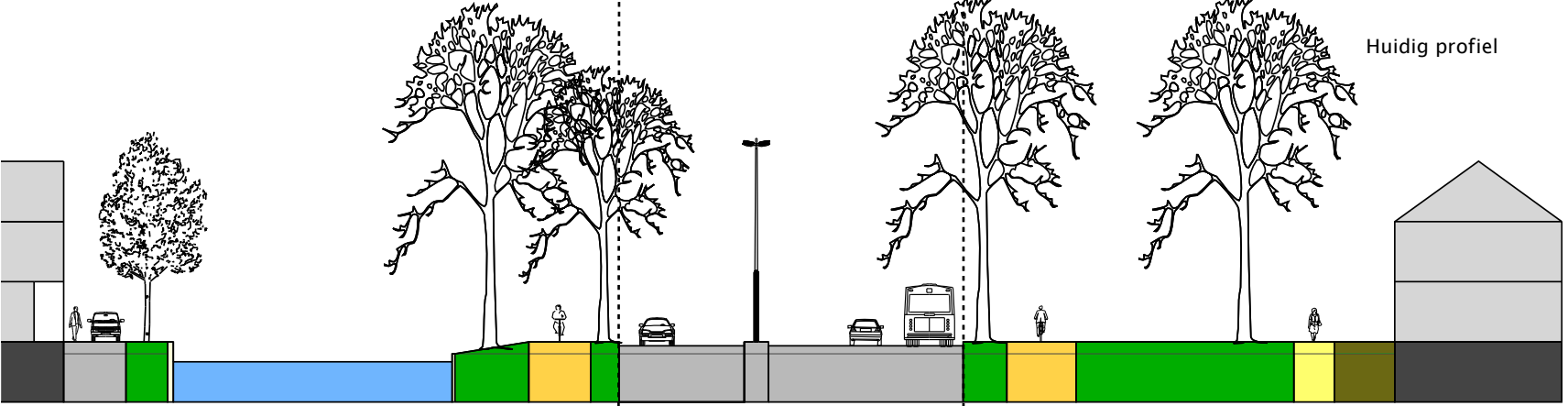
Huidig profiel
algemeen: nauwelijks herkenbaarheid van de
Kromme Rijn
zuidzijde: niet aantrekkelijk voor wandelaars
noordzijde: geen ruimte voor wandelaars, veel
ruimte voor verkeer

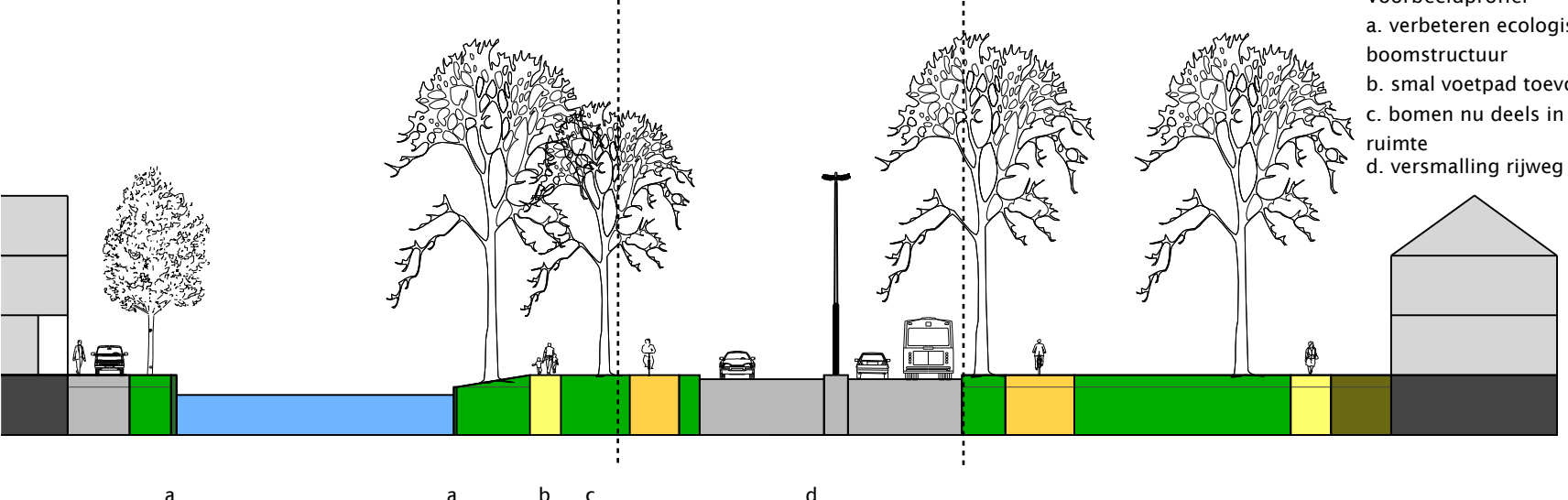
Voorbeeldprofiel
a. gevelgroen, waar mogelijk bomen
b. brede wandelstrook (in plaats van parkeren)
c. verbeteren ecologische waarde van de kade
d. smal voetpad toevoegen
e. versmalling van de rijweg

Voorbeeldprofiel 2

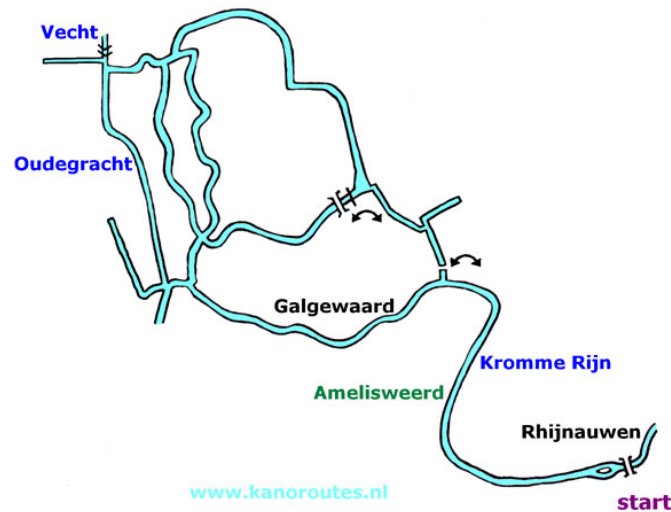

Huidig profiel

Voorbeeldprofiel
a. verbeteren ecologische waarde, meer informele
boomstructuur
b. smal voetpad toevoegen
c. bomen nu deels in slechte staat krijgen meer
ruimte
d. versmalling rijweg met bijvoorbeeld een rijbaan

Kano/watersport

De Kromme Rijn maakt deel uit van een mooie kanoroute die vaak start in Wijk bij Duurstede, Odijk of Amelisweerd (Rhijnauwen) en met de stroom mee gaat tot de Singel in het Centrum van Utrecht. Daarnaast is bekend het rondje Oost (Minstream, Zilveren Schaats, Biltse Grift). Door het opheffen van enkele barrières kan dit rondje opgewaardeerd worden (Visie watertoerisme 2009: Duik in Utrecht).

Afb. midden: kanobak voor vervoer onder de weg door.

Maatregelen waterrecreatie

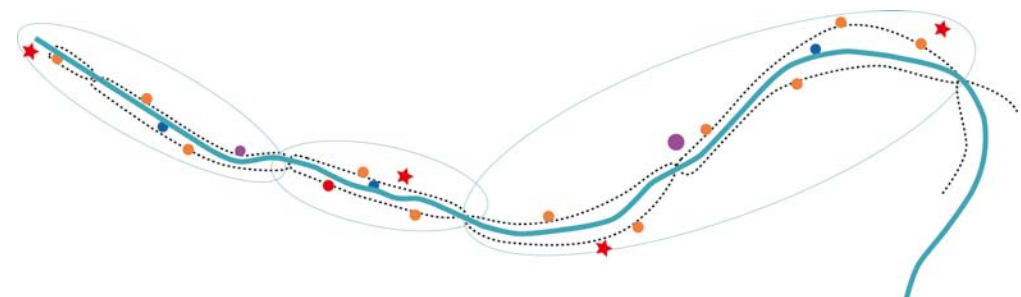

Barrières in de kanoroutes vanuit de Kromme Rijn zijn de watertoegang naar Lunet 1 en de onderdoorgang aan de weg van de Wetenschap . Deze laatste is nu te laag maar kan bijvoorbeeld met een kanobak opgelost worden, waarbij de kano door een duiker kan worden getrokken.

Verder kunnen op sommige plekken bestaande aanlegpunten verbeterd worden of nieuwe toegevoegd worden. Hierbij geldt dat deze plekken nauwkeurig in hun omgeving ingepast moeten worden en de identiteit van de Kromme Rijn versterken.

Naast nietgemotoriseerde boten en fluisterboten, zijn duikers, zwemmers en andere watersporters bij steeds beter wordende waterkwaliteit in dit gebied welkom. Gemotoriseerde boten passen niet bij het karakter van de Kromme Rijn. De vergunningen voor rondvaartboten dienen dus beperkt te blijven.

Recreatieve voorzieningen

Het voornaamste gebruik langs de Kromme Rijn is dat van de route, maar op een aantal plekken zal uitgenodigd worden om te verblijven. Zowel voor wandelaars als ook buurtbewoners zijn deze plekken belangrijk om van de Kromme Rijn niet alleen een route naar elders maar ook een bestemming te maken. Om te voorkomen dat in de smalle en kwetsbare ruimte langs de rivier te veel gebeurt moeten voorzieningen beperkt zijn en heel goed in de omgeving ingepast worden. Deze voorzieningen zijn:

- verblijfsplekken (oranje)
- sport- en speelvoorzieningen, informeel en passend bij de natuurlijke uitstraling van de Kromme Rijn (paars)
- horecavoorzieningen (rood)
- kanosteigers (blauw)

Afb.rechts: informeel spelen en waterspeelplaats.

Maatregelen recreatieve voorzieningen

Verblijfsplekken

Langs de Kromme Rijn staan veel banken voor wandelaars en andere recreanten als rust- en verblijfsplekken. In de toekomst kan een aantal rust- en picknickplekken toegevoegd worden bij bijzondere attractiepunten zoals speelplekken, aanlegsteigers of bezienswaardigheden. Verouderde banken moeten worden vervangen of opgeknapt. Voor elke toevoeging van meubilair is een nauwkeurige inpassing nodig. Een natuurlijke en informele vormgeving van het meubilair is nodig om het karakter van de Kromme Rijn te versterken.

Sport- en Speelvoorzieningen

Om de recreatiedruk op de omgeving op te vangen en de attractiviteit als recreatieve route te verhogen horen hier ook speel- en sportvoorzieningen. Hierbij is te denken aan meer informele speelruimte die bij het informele en natuurlijke karakter van het gebied past. Op een aantal plekken kunnen met simpele ingrepen uitdagende speelmogelijkheden gecreëerd worden die zich goed inpassen (geen hekken, geen standaard elementen) en behalve spelen te stimuleren evt. ook voor sporters als fitnessselementen gebruikt kunnen worden en een esthetische meerwaarde hebben. Het bestaande fitnesspoint aan de Kromme Rijn (straat) zou op die manier verbeterd kunnen worden, waarbij de beleving van het water beter geïntegreerd wordt.

Op het veld naast het trapveld langs de Weg tot de Wetenschap kan ook een grotere speeltuin komen die als trekker voor bewoners uit de omliggende buurten fungeert. Bijvoorbeeld een bijzondere waterspeeltuin die aan het historische zwembad Kromme Rijn refereert.

Bij de bestaande scouting en het verlaten ‘Hof van Eden’ kan een combinatie met een openbare avontuurlijke speelplek synergieën opleveren.

Horeca

Naast openbare plekken kunnen horecapunten kwaliteit toevoegen in het gebied. Er zijn al enkele horecagelegenheden, maar zij moeten beter toegankelijk/zichtbaar gemaakt worden daar zij verscho- len en niet direct aan de Kromme Rijn liggen. Een toevoeging zou een eenvoudige horecagelegenheid in het Napoleon Plantsoen zijn, bij of aan kinderop- vang ‘De Meeuw’, met directe (zicht-)relatie naar het water. Deze is vanuit de Stichting Krommerijnpark gewenst en zou in bestaande bebouwing geïnte- greerd kunnen worden om verrommeling van het park te voorkomen. Een andere mogelijkheid voor horeca zouden Lunet 1 en 2 kunnen zijn.

Rietveldvilla's

1956 Uitbreidings-
plan Kromme Rijn I

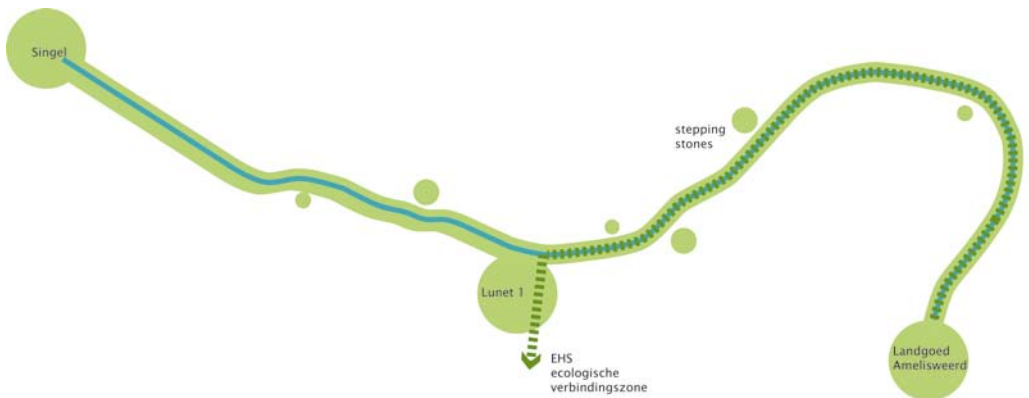
Een bijzonder punt langs de Kromme Rijn route zijn een tweetal Rietveldvilla's aan de Breitnerlaan. Zij staan in een kleine naoorlogse woonbuurt (Rubens-
laan e.o./de Kromme Rijnwijk genaamd), die in haar geheel een cultuurhistorische waarde heeft onder meer door de ruimtelijke opzet.

In het kader van het Rietveldjaar worden de villa's onderdeel van een speciale route langs het erfgoed van Rietveld. Lokale - tijdelijke of permanente - ingrepen of acties met het thema Rietveld kunnen een bijdrage leveren voor een betere herkenning van Rietveld op die specifieke plek aan de Kromme Rijn.

2.4 Ecologie

Ecologische verbinding

Hoofdverbinding voor ecologie is de route langs de Kromme Rijn van het buitengebied naar de binnenstad. Zwaartepunten zijn op deze route Lunet 1 en Amelisweerd. Om de route te versterken worden langs de Kromme Rijn waar mogelijk ecologische oevers toegevoegd en aanwezige stepping stones van verschillende groottes verbeterd. Goed beheer is hierbij een belangrijk onderdeel. De twee belangrijkste ecologische doelgroepen zijn watergebonden flora en fauna langs het water en vleermuizen.

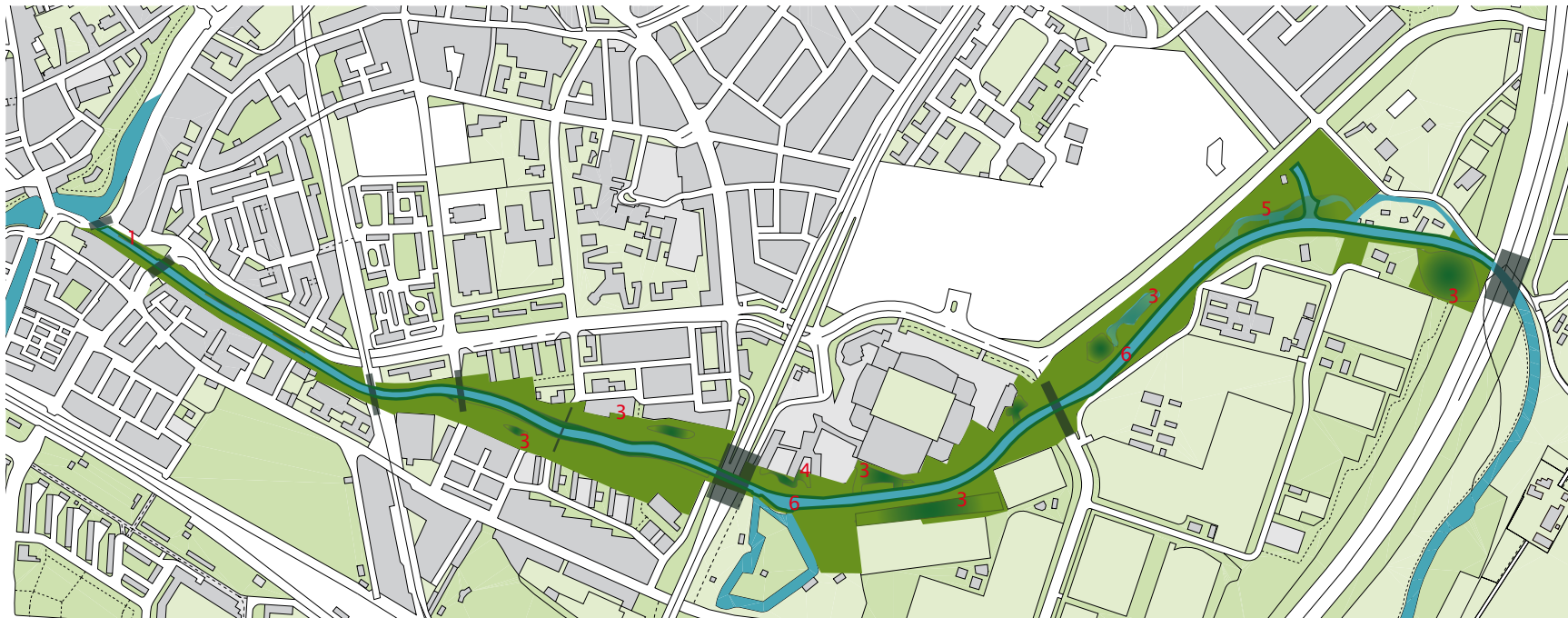
Afb. links: tongvaren op
kademuur

Afb. midden: dotterbloem

Afb. rechts: ringslang

Maatregelen voor het versterken van de ecologische waarde

De nummers verwijzen naar de kaart hiernaast. Het zijn mogelijke locaties, maar die verdienen nader onderzoek.

-> Algemeen geldt dat bij alle ecologische ingrepen de gradiënt stad-land goed beleefbaar dient te blijven.

- 1) kademuren geschikt maken voor muurvegetaties.
- 2) Op diverse plekken ter stimulering van amfibieën, de ringslang, vissen en macrofauna, aanleg van ecologische oevers. Zie hiervoor ook blz. 30 en 31.
- 3) Op diverse plekken water/oevergerelateerde natuurmaatregelen treffen; broedhopen voor de ringslang, extra poelen, winterbiotoop voor amfibieën (struweel, ruigte) bij bestaande poelen, bredere zones met ecologisch beheer; vogel- en vlinderaan-trekkend struweel toevoegen.
- 4) Het effect van verlichting bij het stadion en onderdoorgangen reduceren/optimaliseren ten behoeve van vleermuizen, met name de watervleermuis.

5) waar mogelijk steilranden aanleggen onder meer ten behoeve van ijsvogels. De natuurlijke plek hier-voor zijn de buitenbochten van de rivier.

6) optimaliseren/toevoegen van faunapassages onder alle bruggen (alleen aan de noordzijde bij de Tolsteegsingelbrug, Albatrosbrug en spoorbaan).

Flora

Kadewanden: streefsoorten zijn muurvaren, tongva-ren en andere muurplanten.

Oevers: streefsoorten zijn dotterbloem, valeriaan, moerasspirea, grotere moerasplanten, moerasrolkla-ver, leverkruid, kattestaart enz.

Fauna

De genoemde maatregelen dienen de volgende streefsoorten:

ringslang- De oevers zijn over een grote lengte hard en vormen een barrière voor een soort als de ringslang; de soort kan niet makkelijk in en uit het water komen.

amfibieën, libellen en vlinders - Er zijn in het kader van het Groene Web enkele poelen aangelegd die aantrekkelijk zijn voor o.a. amfibieën en libellen, maar er is onvoldoende winterbiotoop aanwezig;

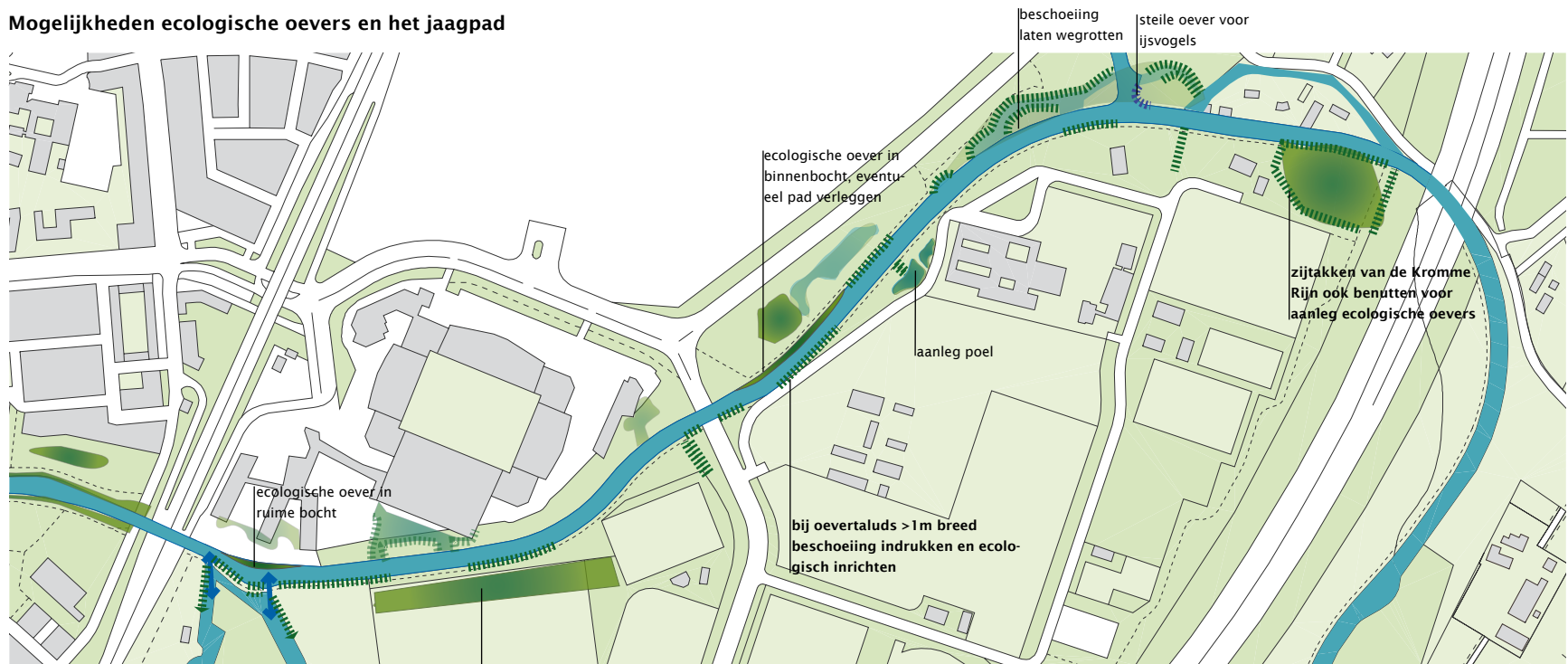
vleermuizen - De Kromme Rijn is geleiding- en fourageergebied van vleermuizen (m.n. dwerg-en watervleermuis); er is uitwisseling tussen de (binnen)stad en Amelisweerd/Rhijnauwen;

ijsvogel - Het is een uitdaging om de ijsvogel zich als broedvogel te laten vestigen met het maken van een kunstmatige steilwand, plaats nader te bepalen.

Beheer

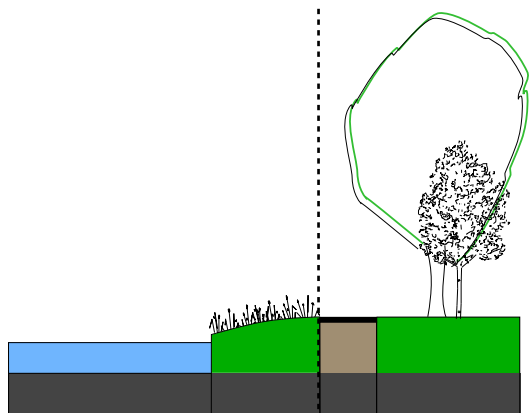
Er dient afstemming te komen over het ecologisch beheer van de oeverzones en dit plaatselijk over een bredere zone uit te voeren.

Mogelijkheden ecologische oevers en het jaagpad

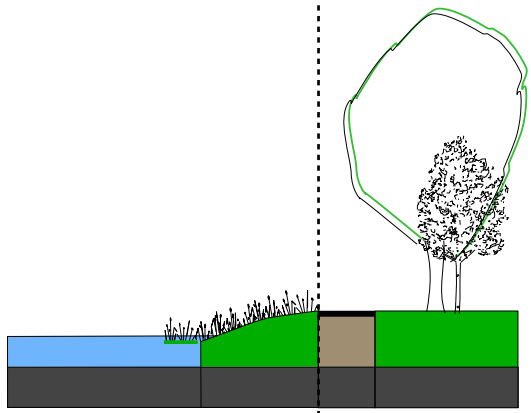

Legenda	
Groen	
	Ecologie bestaand
	Ecologie aan te passen/nieuw
	Ecologische oever, indicatief
	Steilrand
	Waterverbinding

Profiel jaagpad

Huidig profiel
huidige karakteristieken van het jaagpad:
-pad dicht langs het water
-vrijwel geen boombeplanting tussen water en jaagpad
-halfverharding
-geen verlichting

Voorbeeldprofiel
a. Daar waar de oeverzone breed genoeg is (breder dan 1 m), kan de beschoeiing worden ingedrukt en kan het talud ecologisch worden ingericht. De breedte van deze zone is voor elke plek specifiek en de inpassing van een ecologische oever vraagt dus echt om maatwerk.
b. Onderzocht moet worden of het mogelijk is om vooroevers het water in te maken.

b a

Ecologische oevers en het jaagpad

Om de waterkwaliteit van de Kromme Rijn te verbeteren, moet het waterschap (HDSR) verschillende maatregelen realiseren, waaronder ecologische oevers. Voor een ideale ecologische oever is meer maat nodig dan beschikbaar is langs de Kromme Rijn in Utrecht. Een vooroever het water in zou dan een oplossing zijn, maar het moet uitgezocht worden of dat mogelijk is in verband met de waterdoorstroming.

Om de (cultuurhistorische) beleving van het jaagpad, dicht langs het water, te behouden kan het pad niet verder inwaarts worden gelegd. Daarnaast zou dat bomen kosten. Daarom is gekozen voor inpassing van ecologische oevers via maatwerk binnen de huidige situatie. Een eerste inventarisatie van de mogelijkheden voor ecologische oevers is opgenomen op de kaart op blz. 30.

2.5 Inrichting en Uitstraling

In het Handboek Openbare Ruimte Utrecht (HIOR) is het gebied langs de Kromme Rijn als bijzonder gebied benoemd. Dat betekent dat er gekozen mag worden uit een breed assortiment van standaard en bijzonder meubilair. In de praktijk blijkt dat dat een rommelig beeld oplevert van allerhande meubilair. Bij een eigen identiteit horen echter duidelijke regels voor de inrichting. Dit gaat voornamelijk over terugkerende elementen langs de rivier zoals wegwijzers en borden, erfafscheidingen en hekken langs het water, gebruik van straatmeubilair, omgang met bebouwing in de oeverzone, bruggen, maar ook bomen en beplanting.

De ambitie is om de inrichtingselementen in de hele zone zo eenduidig mogelijk te houden en terughoudend te gebruiken, in verband met het natuurlijke karakter.

Inrichtingselementen

Jaagpad

Materialisatie van het jaagpad is halfverharding zonder opsluitbanden, zoals nu al het geval is.

Meubilair

Het meubilair zoals zitmeubilair, picknickplekken, afvalbakken, paaltjes, afscheidingen, verlichting, kanosteigers en andere elementen langs de Kromme Rijn zijn tot een minimum te beperken. Voor elke toevoeging van meubilair is een nauwkeurige inpassing nodig. Om meer eenheid in het huidige sortiment te krijgen en een type die de specifieke uitstraling van de Kromme Rijn onderstreept zou meubilair gezocht moeten worden dat duidelijk een familie vormt maar op de verschillende context van stedelijk tot landelijk reageert. Hiervoor zou een prijsvraag uitgezet kunnen worden en in samenwerking met de Stichting Krommerijnpark die hiervoor belangstelling toont uitgewerkt en beheerd kunnen worden.

Verlichting

Verlichting is nu in terughoudende mate aanwezig. Dit zou zo moeten blijven, om het rustige en natuurlijke karakter te behouden. Daarnaast is dit beter voor de ecologische waarde, met name in verband met vleermuizen.

Hekken en erfafscheidingen

Het gebruik van hekken langs het water zou moeten worden teruggedrongen. Dit blokkert de toegankelijkheid en de zichtbaarheid van het water. Wat er toch noodzakelijk is om veiligheidsredenen, moet minimaal van hoogte zijn en zou een natuurlijke uitstraling moeten hebben. Erfafscheidingen die aan het openbaar gebied grenzen moeten een duurzame, bij voorkeur natuurlijke of groene uitstraling hebben. Bij voorkeur ontstaan er geen achterkanten maar liefst voorkanten naar het Kromme Rijn gebied.

Wegwijzers en borden

De wegwijzers en borden langs de Kromme Rijn voor wandelroutes, bijzonderheden of educatieve doeleinden zijn tot een minimum te beperken, dienen op elkaar afgestemd te worden en bij de uitstraling van de Kromme Rijn te passen.

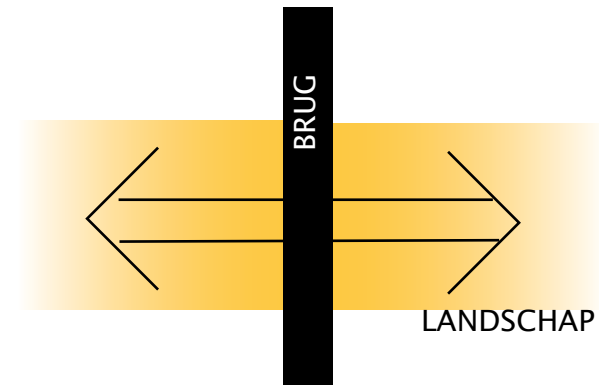
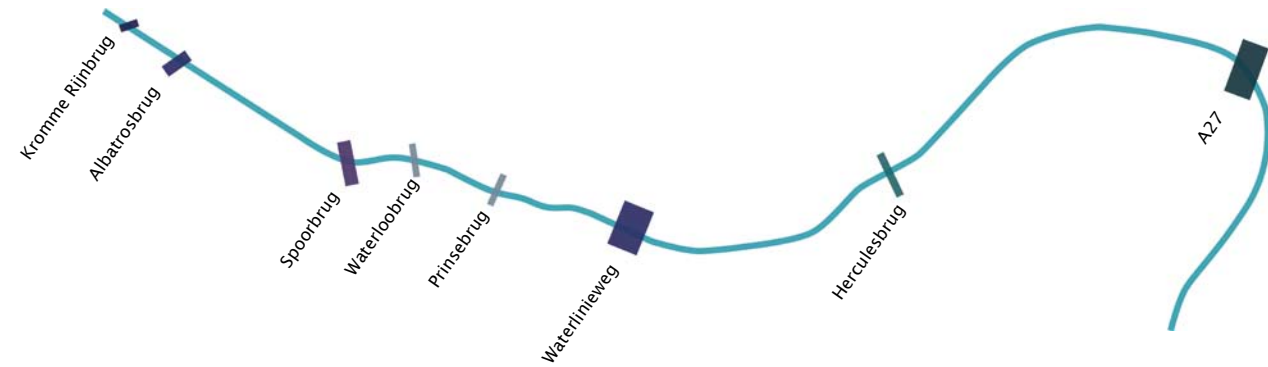
Materiaalgebruik

Het materiaalgebruik dient terughoudend en van natuurlijke uitstraling en materialen te zijn (hout, staal, gebakken materiaal, halfverharding).

Beheer

Het beheer moet wildgroei en verrommeling tegen gaan. Goede afspraken met de beheerders zijn hiervoor nodig. Zelfbeheer is op sommige plekken mogelijk, indien gewerkt wordt met natuurlijke beplanting en informele inrichting en hierover goede afspraken worden gemaakt.

Bruggen over en langs de Kromme Rijn

Bruggen over de Kromme Rijn

Er zijn meerdere bruggen over de Kromme Rijn. Vooral voor verkeer, maar ook een spoorbrug, en een brug voor alleen langzaam verkeer. Uitgangspunt is dat de brug een incisie is in het doorgaande landschap. Aan beide zijden van de brug is de Kromme Rijnzone dus gelijk, het landschap loopt door.

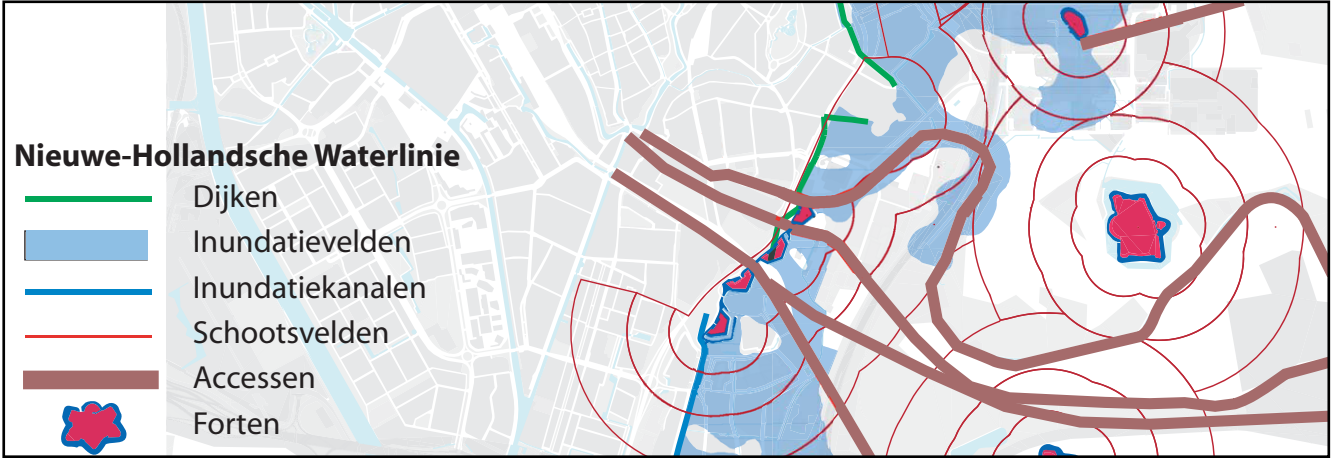
De bruggen zelf zijn allemaal verschillend. Hierbij is het belangrijk om in de toekomst bij het plaatsen van nieuwe bruggen of bij het vervangen van de huidige bruggen er rekening mee te houden dat de brug zo licht mogelijk uitgevoerd wordt om het landschap en het zicht op de waterloop zo weinig mogelijk te belemmeren.

Bruggen langs de Kromme Rijn

Over zijtakken van de Kromme Rijn zijn de bruggen op een landelijke, terughoudende manier uitgevoerd. De vorm is vlak, heeft een korte overspanning, een minimale breedte en de materialisering is hout. Indien mogelijk is de leuning aan een enkele zijde.

Nieuwe Hollandse Waterlinie

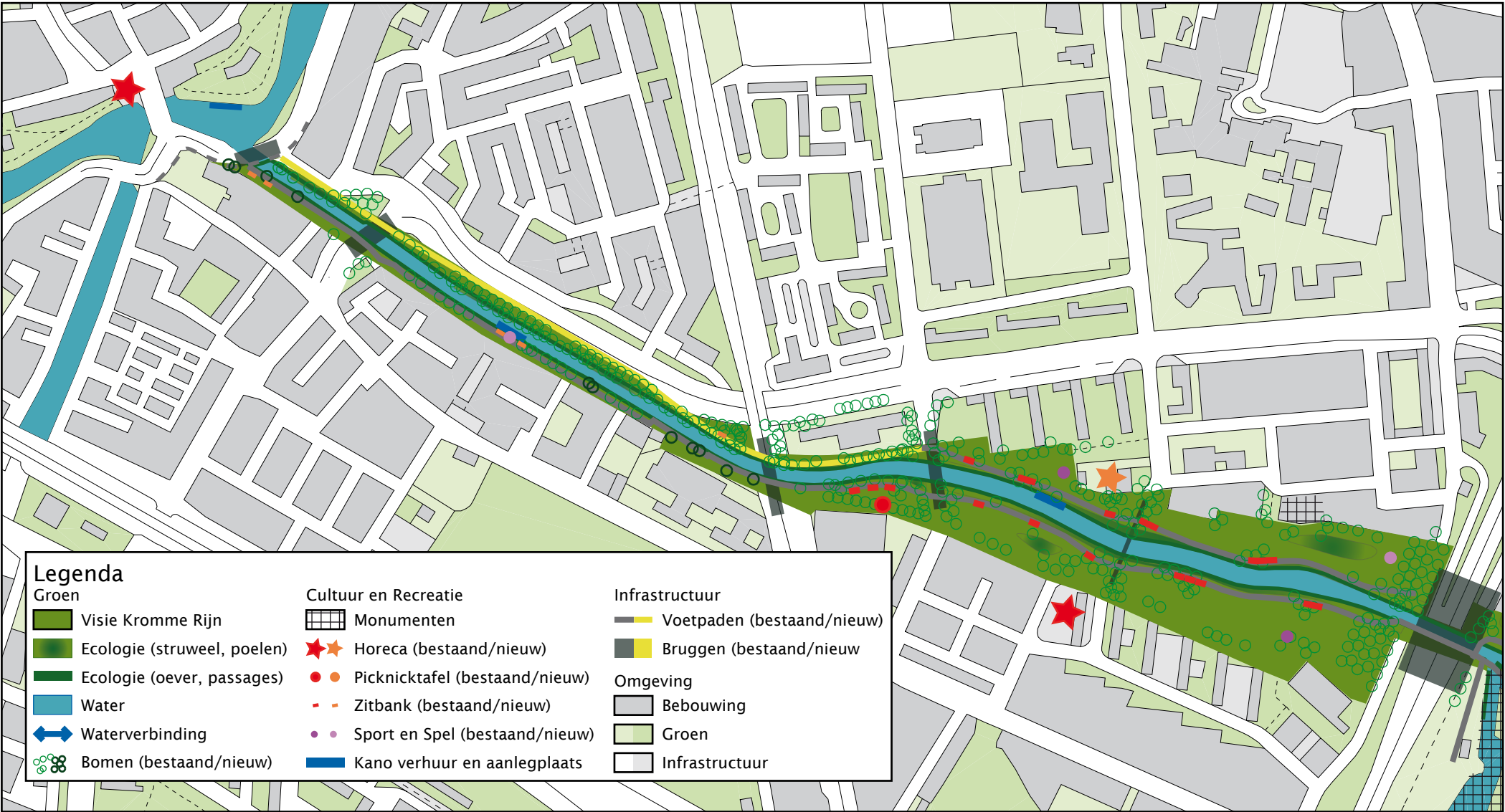
Bij Lunet 1 en de Waterlinieweg kruist de lijn van de Kromme Rijn de Lijn van de Nieuwe Hollandse Waterlinie. Vanuit de Kromme Rijn is het wenselijk om dit bijzondere punt langs de route beter zichtbaar en toegankelijk te maken.

Voor de Lunetten is een aparte visie opgesteld. De doelen van deze visie stroken over het algemeen goed met de doelen van de visie voor de Kromme Rijn.

Een wens vanuit de Visie Lunetten is om het viaduct onder de Waterlinieweg een bijzondere uitstraling te geven. Dit moet passen binnen de in dit document benoemde identiteit van de Kromme Rijn (natuurlijk, rust). Ook de ecologische verbinding voor vleermuizen mag hiermee niet bedreigd worden.

4 Totale plankaart

4 Programma uitvoering

Deze voorliggende visie biedt een kader voor ideeën uit het veld en stelt zelf al enkele verbeteringen voor. Deze zijn hieronder, per thema, gebundeld.

Het initiatief en de financiering van de projecten zal niet altijd bij dezelfde persoon of instelling liggen. Zowel binnen de gemeente als daarbuiten zijn er verschillende partijen met een belang bij de Kromme Rijn die een project kunnen initiëren en (co)financieren, zoals het gemeentelijke Meerjaren Groenprogramma, bewoners, de provincie en het waterschap.

Om de samenhang tussen de visie en de projecten te bewaken, zullen er goede afspraken moeten worden gemaakt met alle partijen. Door deze visie op te stellen samen met diverse betrokken partijen is een eerste netwerk reeds tot stand gekomen. Deze moet nu verder uitgewerkt en bestendigd worden. Dit is ook als deelproject opgenomen in onderstaande overzicht (project 1S).

De financiering en uitvoering van de projecten zal worden uitgesmeerd over een langere termijn. De prioritering van de projecten zal afhangen van de

mogelijkheden om aan te sluiten op de agenda van de verschillende partijen.

(Groen) structuur (S)					
	Doel	Methode	Visie blz.	Realisatie	Financiën
1S	Kenbaar maken van de visie	Verspreiden van het document en presenteren in diverse gremia (wijkbureau, SW beheer, SW wijkonderhoud, SO Programma's, waterschap, wijkraad, Stichting Krommerijnpark).	-	2010 Kan deels in samenhang met diverse projecten zoals nr. 3 (beheer) en nr 21 (HDSR).	€10.000 MGP
2S	Verbeteren aanhechting met de binnenstad	Herinrichten/vergroenen aansluiting Ledig Erf/ Krommerijnbrug. Dit kan binnen de beschikbare ruimte van de stoepen, maar ook kan gekeken worden naar opheffen parkeerplaatsen.	12-13 en 19	Nu quickwinst, op lange termijn aanpak hele gebied vanaf Ledig Erf (in samenhang met Alu en binnenstad) Zie ook 29E.	€100.000 (quickwinst) MGP
3S	Vergroenen ruimte langs het jaagpad, versterken identiteit groenstructuur	Een ontwerp voor de aanhechting van de jaagpadzone met omliggende terreinen, waarin onder andere vergroenen hek Pieter Baancentrum, verplaatsen hek scouting en Hof van Eden, optimaliseren zicht en beslotenheid van sportvelden en Lunet 1.	14-15	Betrekken provincie ivm EHS, afstemmen met visie Lunetten. Zie ook nr. 4S	€100.000 MGP
4S	Versterken identiteit groenstructuur	Integraal beheerplan op basis van het ontwerp van nr 3S en 22E wat betreft groenstructuur, inclusief ecologische zones.	12-13	Betrekken provincie ivm EHS, zie ook nr 30E	€50.000 MGP en gedekt in de areaalcorrectie van Stadswerken
5S	Verbeteren identiteit	Verbeteren bebording, materialisatie, hekken, meubilair tot eenduidig geheel en dit onderhouden. Afstemmen met HIOR.	32-33	In relatie tot nr. 10W, 15R, 16R, 17R, 18R	€50.000 MGP

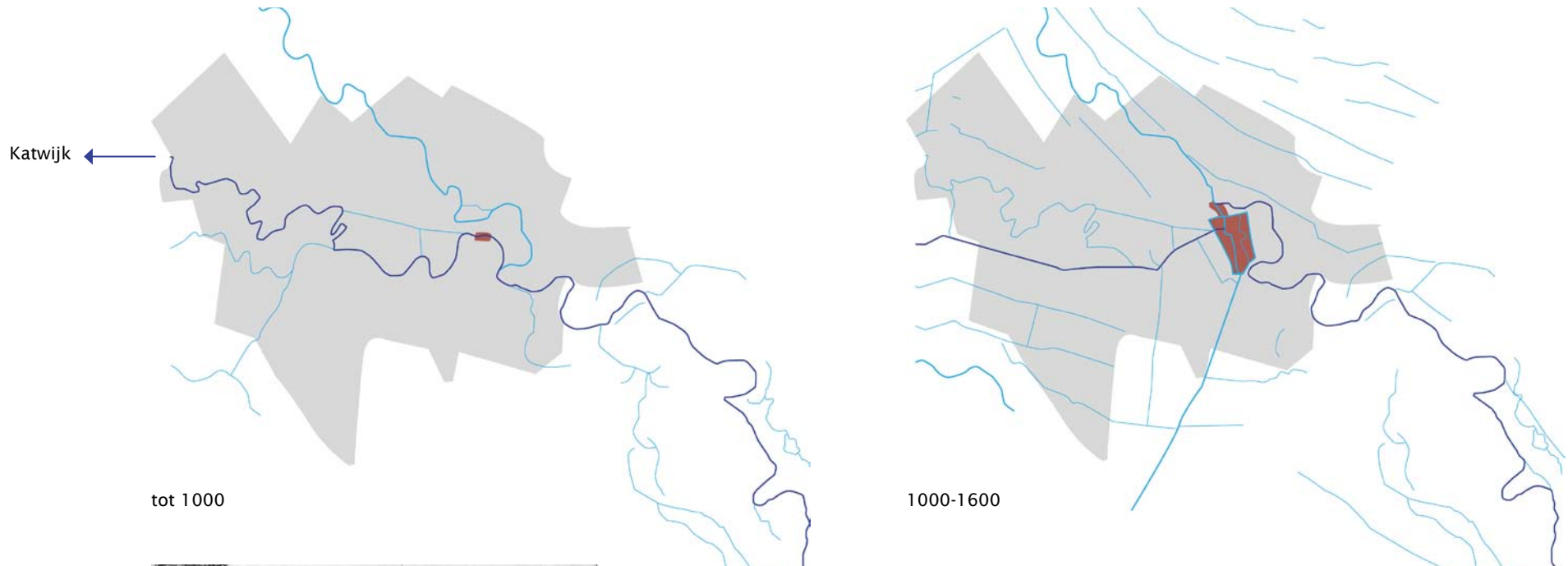
Verbeteren wandelverbindingen (W)					
	Doel	Methode	Visie blz.	Realisatie	Financiën
6W	Verbeteren wandelverbindingen	Verbeteren trappen bij de Waterlinieweg	19	2009 Is reeds uitgevoerd met middelen uit het MGP en Leefbaarheidsbudget ¹	€10.000 MGP
7W	Verbeteren wandelverbindingen	Aanleggen onderdoorgang Waterlinieweg noordzijde (Waterlinieviaduct) incl. faunapassage aanleggen/verbeteren.	19	Bekijken wat de mogelijkheden zijn.	€5000 MGP
8W	Verbeteren wandelverbindingen	Aanleggen onderdoorgang Herculesbrug inclusief faunapassages.	19, 29	Geprogrammeerd voor 2011 in het kader van de HOV	€100.000 MGP.
9W	Verbeteren wandelverbindingen	Creëren pad langs de bouwlocatie school De Pels aan de noordoever	19	2010	€30.000 MGP
10W	Verbeteren toegankelijkheid noordelijke oever	Winnen van ruimte aan noordelijke oever tussen Tolsteegsingel en Kranenburgerweg. Dit hangt samen met de ontwikkeling van het Alu/verkeer op de Venuslaan. Indien meer ruimte beschikbaar is, kan een voetpad inclusief onderdoorgang onder spoorbrug worden aangelegd (incl. faunapassage).	19-20-21	Lange termijn, afhankelijk van Alu.	nvt
11W	Verbeteren wandelverbindingen, aansluiting op de buurt	Opknappen situatie/inrichting rond Albatrosbrug	18, 32-33		€100.000 MGP
12W	Aansluiting langs de A27	Beeldkwaliteit, behoud oversteek. Afhankelijk van de pakketstudie.	34-35	Meenemen in de Pakketstudie.	nvt

1 Voor het aanvragen van Leefbaarheidsbudget gelden regels, de twee belangrijkste noemen we hier: 1) alleen op verzoek van bewoners en ondernemers; 2) boven de €20.000 neemt de wijk-wethouder het besluit en boven de €50.000 het college.

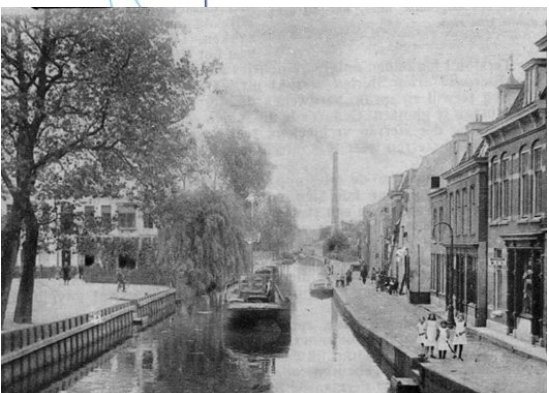
Verbeteren recreatieve mogelijkheden (R)					
	Doel	Methode	Visie blz.	Realisatie	Financiën
13R	Uitbreiden mogelijkheden waterrecreatie	Koppelen water Kromme Rijn aan water van Lunet 1.	22-23	2010	€50.000,- MGP, €20.000,- Leefbaarheidsbudget en Kraag van Utrecht €50.000
14R	Uitbreiden mogelijkheden waterrecreatie	Koppelen water Kromme Rijn aan water Rijnsweerd bij de Weg tot de Wetenschap. Vergroting van de duiker is afgewezen. Alternatief van een kanobak onderzoeken.	22-23		€5000 voor het onderzoek
15R	Uitbreiden mogelijkheden waterrecreatie	Ontwerp voor aanlegsteigers, gefaseerd te realiseren.	22-23	Initiatief ligt bij bewoners, één aanvraag is reeds gedaan bij waterhoenhof, een andere wens vanuit Stichting Krommerijnpark bij 'De Meeuw' (zie 19R)	Vanuit leefbaarheidsbudget
16R	Verbeteren speelplekken	Ontwerp en realisatie van speelelementen/speelplekken. Gefaseerde uitvoering is mogelijk.	24-25, 32-33	In samenhang met ontwerp voor zitgelegenheid en opknappen fitnesspoint. (nr.16R, 17R en 18R)	Bijdrage MGP €100.000 daarnaast cofinanciering zoeken zoals Speelplan.
17R	Verbeteren zitplekken	Ontwerp en realisatie van zitbanken, picknicktafels, eventueel vervangen van bestaande plekken.	24-25, 32-33	In samenhang met nr. 5S, 15R, 17R, 18R.	Leefbaarheidsbudget en zelfwerkzaamheid icm MGP €50.000
18R	Verbeteren fitnesspoint	Herinrichten en vergroenen bestaand fitnesspoint, zie ook nr 4S, 5S, 15R, 16R.	24-25, 32-33	In samenspraak met bewoners	Leefbaarheidsbudget en MGP €150.000
19R	Toevoegen horecagelegenheid	Voorstel van de St. Kromme Rijn is horeca in het gebouw van 'De Meeuw', icm aanlegsteiger of op een van de Lunetten. (zie nr. 15R)	24-25	Initiatief ligt bij bewoners of bij de Kraag van Utrecht.	Bijdrage MGP €70.000 voor goede inpassing in het park en aanlegsteiger.
20R	Integratie met de Nieuwe Hollandse Waterlinie	Vanuit de visie Lunetten wordt voorgesteld de onderdoorgang Waterlinieweg te verfraaien. Dit dient te worden afgestemd met deze visie.	36	Initiatief ligt bij de Kraag van Utrecht	nvt
21R	Rietveld	Door bewoners is voorgesteld om het Rietveld-thema zichtbaar te maken.	26	Initiatief ligt bij bewoners, bijvoorbeeld plaatsing Rietveld-bank	nvt

Verbeteren ecologische waarde (E)					
	Doel	Methode	Visie blz.	Realisatie	Financiën
22E	Verbeteren waterkwaliteit	Aanleggen van ecologische oevers tussen de Waterlinieweg en de A27	30-31	Vanuit HDSR, ivm de Europese Kaderrichtlijn water, zie ook nr. 26E. Betrekken provincie ivm EHS	Bijdrage MGP 2011-2014 €100.000 in cofinanciering met HDSR €100.000
23E	Leefruimte voor diverse fauna	Uitbreiden van struweel, winterbiotopen, broedhopen	27-28-29	Betrekken provincie ivm EHS	€20.000 MGP
24E	In stand houden van ecologische maatregelen	Afspraken opstellen met beheer.	27-28-29	Meenemen bij nr. 3S en 4S.	Zie projectnr. 3S
25E	Leefruimte voor diverse fauna	Aanleg /verbeteren faunapassages onder bruggen	29		€150.000 MGP
26E	Leefruimte voor de ijsvogel	Aanleggen steilrand aan de oever	29-30-31	Meenemen bij nr. 22E	Zie projectnr. 22E
27E	Verbeteren leefomstandigheden voor vleermuizen	aanleg bewegingssensoren voor lichtpunten bij de onderdoorgangen Waterlinieweg en A27	27-28-29	Wordt reeds uitgevoerd	€10.000 uit Het Groene Web
28E	Verbeteren leefomstandigheden voor vleermuizen	uitvoering van lichtmetingen om te kijken waar verlichting beter kan worden afgestemd op vleermuizen.	27-28-29	sluit aan bij verbeteringen verlichting bij Waterlinieweg en A27 voor vleermuizen.	€5000 voor het onderzoek
29E	Ecologische waarde en beleving toevoegen in binnenstad.	Kademuren geschikt maken voor muurvegetaties.	13-20-21-29	Meenemen bij projectnr. 2S	Zie projectnr. 2S
30E	Zelfbeheer omvormen naar ecologisch plantenbestand		27-28-29-33	Meenemen bij projectnr.4S en het wijkbureau	Zie projectnr. 4S

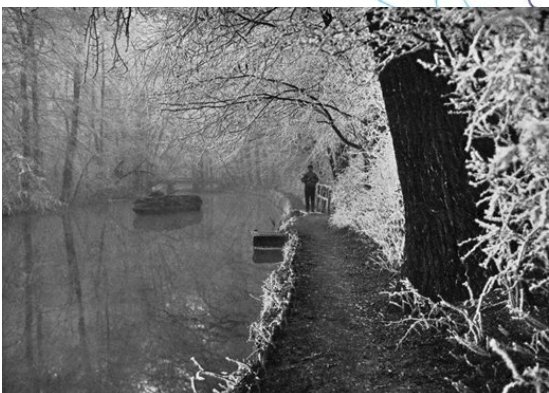
Bijlage 1: Historie

ca. 1670

ca. 1926, vanaf de Tolsteegsingel

ca. 1929, jaagpad bij Bunnik

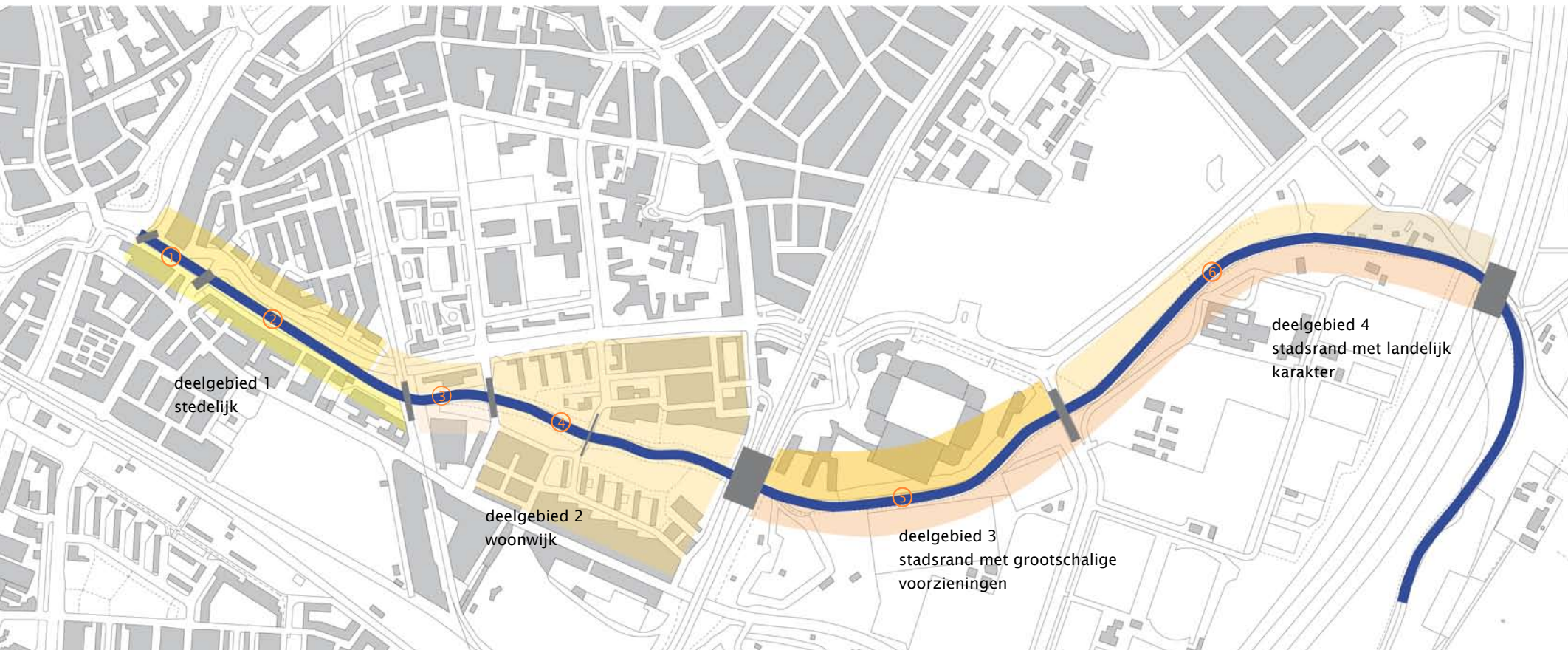
De Kromme Rijn dient rond het begin van onze jaartelling als noordgrens van het Romeinse Rijk. In de vroege middeleeuwen was het de belangrijkste transportroute tussen Dorestad (Wijk) en Utrecht, maar daar komt een einde aan in 1122 als er een dam in de rivier wordt gelegd. Voor Utrecht nemen andere waterlopen deze handelsfunctie over. De Kromme Rijn heeft na de afdamming in 1122 eeuwenlang nauwelijks wijzigingen ondergaan, behalve dat zij in de loop der tijd steeds smaller werd. Het betekende vooral dat het water al die eeuwen alleen voor de lokale scheepvaart werd gebruikt. In de 17e eeuw werd in heel Nederland een stelsel van trekvaarten aangelegd, ook in het Kromme Rijngebied. Trekvaarten waren de snelwegen van de 17e en 18e eeuw. In dat kader werd ook de Kromme Rijn in de 17e eeuw uitgediept en er kwam een jaagpad langs voor vervoer van voornamelijk fruit

naar de Utrechtse markt. Utrecht was een regionaal centrum voor groente- en fruit, met name ook door de grote hoeveelheid hovenierslanden in de omgeving. Voor jaagpaden konden in principe geen obstakels langs de route geduld worden en dus werd boomplanting weggehaald. Ook zullen er objecten als jaagpalen langs de Kromme Rijn gestaan hebben, hoewel er nauwelijks (tot geen) prenten zijn waarop ze te zien zijn. Het is dan ook de vraag hoe lang er echt 'gejaagd' is. Prenten uit de 18e en 19e eeuw laten zien dat er sprake is van flinke boomplanting langs het jaagpad. Het bekende 'Aardrijkskundig woordenboek' van Van der Aa uit 1839 waarin alle feitelijke gegevens per plaats en streek worden vermeld, geeft aan dat er 'geen jaagpad' is. Dit kan alleen verklaard worden als het niet meer specifiek als jaagpad in gebruik is. Hoewel er tot na 1900 kleinschalig vervoer van fruit naar de stad nog

steeds deels over het water van de Kromme Rijn geschiedde, ging het vaak om praampjes (punters). Na 1900 nam het vervoer over de weg sowieso de rol over. Toch is het jaagpad tot in de jaren vijftig in zijn oorspronkelijke opzet herkenbaar gebleven tot aan ongeveer wat nu de Albatrosstraat is. Pas met de aanleg van de naoorlogse wijk is de Kromme Rijn onderdeel geworden van een nieuwe parkaanleg, waarbij de waterloop verbreed is en een ander padenstelsel is aangelegd ter plekke. De rand van de stad bij de Tolsteegbrug was in de 19e-eeuw reeds verhard tot een kade.

Bijlage 2: Analyse

Deelgebieden

1 Bij de Singel

2 Tussen Albatrosbrug en Spoorbrug

3 Tussen Spoorbrug en Waterloobrug

4 Tussen Waterloobrug en Prinsenbrug/Waterlinieweg Viaduct

5 Tussen Waterlinieweg Viaduct en Herculesbrug

6 Tussen Herculesbrug en A27 brug

Quickscan karakteristieken en knelpunten bestaande situatie

1 Bij de Singel

binnenstedelijk

-Kromme Rijn is nauwelijks herkenbaar vanaf de binnenstad
-weinig ecologische waarde

noordzijde

-twee markante monumentale bomen
-verkeersafwikkeling is dominant

zuidzijde

-mooie gebakken klinkers, historische sfeer
-kale inrichting, geen groen
-rond tunneltje is chaos qua inrichting

4 Tussen Waterloobrug en Prinsenbrug/Waterlinieweg Viaduct

woonwijk

noord- en zuidzijde hebben dezelfde opzet:

-ruim opgezet park
-integratie met woningen
-veel ruimte voor allerlei recreatief gebruik door eenvoudige opzet
-enkele ecologische oevers en poelen zijn gerealiseerd

2 Tussen Albatrosbrug en Spoorbrug

binnenstedelijk

noordzijde

-mooie grote bomen
-geen wandelpad
-potentie voor wandelpad en zitplek, zonnige kant
-betere verbinding/oversteek met woonwijk gewenst

zuidzijde

-formele inrichting
-delen in zelfbeheer met onnatuurlijke beplanting
-veel hekken
-fitnesspoint is niet aantrekkelijk
-weinig ruimte voor recreatie en ecologie

5 Tussen Waterlinieweg Viaduct en Herculesbrug

stadsrandzone

noordzijde

-nieuwe ecologische inrichting rond stadion
-beplanting is heel open naar stadion toe, dichter naar het water

zuidzijde

-smal jaagpad langs het water
-dichte beplanting ter afscheiding van de sportvelden

3 Tussen Spoorbrug en Waterloobrug

woonwijk

noordzijde

-geen wandelpad
-mooie natuurlijke inrichting van de oever

zuidzijde

-parksetting, vanaf hier wandelpad/jaagpad
-woonboot neemt veel ruimte in
-veel grote bomen, donker

6 Tussen Herculesbrug en A27 brug

stadsrandzone

noordzijde

-infrastructuur is dominant
-weinig omwonenden/gebruikers
-ruime opzet, ecologische inrichting
-kanoverhuur
-oever is deels privaat en niet toegankelijk

zuidzijde

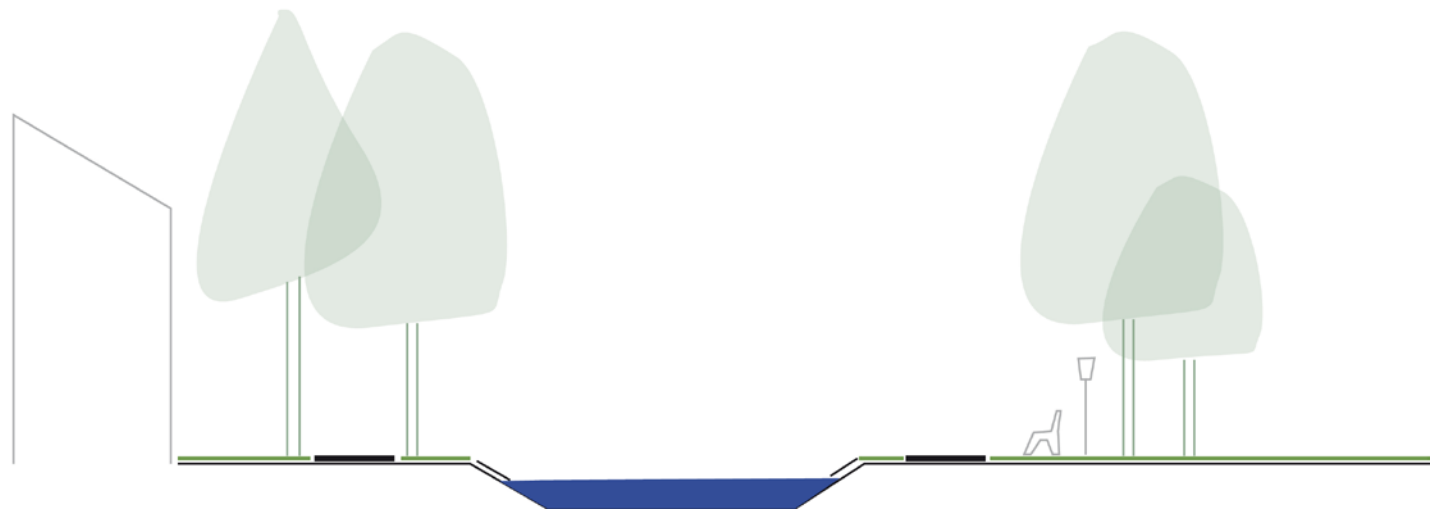
-smal jaagpad langs het water
-dichte beplanting ter afscheiding, open naar de private percelen

Algemeen:

onbenutte ecologische en groene potentie
versnipperde inrichting
verschillende bebording
verschillende materialisering
verschillende oevers en kades
versleten en verschillend meubilair

Schematische opbouw Kromme Rijnzone

bebouwing en
erfafscheidingen

pad aan een
of beide
kanten van
het water

water

kade
met of
zonder
beplanting

inrichtings-
elementen
(banken,
verlichting,
aanlegstij-
gers, kunst,
spelen etc.)

beplanting
en bomen
in de rivier-
bedding

Het middel voor continuïteit en verbijzondering en verschil liggen in het profiel, het gebruik en de uitstraling van de Kromme Rijn en zijn omgeving.

Literatuurlijst

Duik in Utrecht, Visie watertoerisme 2009, Programmabureau stadstourisme, maart 2009, Gemeente Utrecht

Recreatieagenda, groene recreatie om de stad, maart 2009 concept

Het Kromme Rijnpark - van groenstrook tot stadstuin van Utrecht-zuid-oost, Stichting Krommerijnpark

Groenstructuurplan Utrecht, stad en land verbonden, mei 2007, Stadsontwikkeling, Gemeente Utrecht

Bomenbeleid Utrecht, concept, vastgesteld door College van B&W, december 2008, Stadsontwikkeling, Gemeente Utrecht

Cultuurhistorisch onderzoek en ruimtelijke analyse Utrecht - Naoorlogse wijken: Kromme Rijn, juni 2006, Utrecht NOW, Steenhuis/Urban Fabric

De vier Lunetten op de Houtense Vlake, concept gebiedsvisie, april 2009, Gemeente Utrecht/Okra Landschapsarchitecten

Quickscan sociale veiligheid verplaatsen atletiekbaan naar Mytylweg/Klein Galgenwaard, november 2008, Utrecht DSP-groep

Integrale visie en gebiedsprogramma "De kracht en pracht van het Kromme Rijn gebied, mei 2007, Provincie Utrecht

LOP Kromme Rijngebied + Landschapsvisie, juni 2009, Brons + Partners Landschapsarchitecten

Bezoek landgoederen. Verslag van een onderzoek naar het bezoek aan Amelisweerd en Rhijnauwen in 1988-1989, september 1990, Bestuursinformatie, Gemeente Utrecht

Bezoekadres Ravellaan 1, Utrecht
Postbus 8406, 3503 RK Utrecht
Telefoon 030 - 286 00 00 **Fax** 030 - 286 02 35
E-mail stedenbouw@utrecht.nl
www.utrecht.nl